

The Parliamentary Budget Office

รายงานการวิเคราะห์ของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา

ฉบับที่ 14/2560

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ภายใต้งบประมาณแผนงานบูรณาการ

ary Budget Office
The Parliamentary Budget Office
The Parliamentary Budget Office
The Parliamentary Budget Office

สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำนำ

สำนักงานงบประมาณของรัฐบาล เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และการงบประมาณ ให้แก่ สมาชิกสภา สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี ใช้ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และ ติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลให้เป็นไปอย่างเหมาะสม คุ่มค่า และ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติที่รัฐบาลให้ความเห็นชอบ รวมถึงเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ แก่สาธารณชนโดยทั่วไป

ในการนี้ จึงได้ดำเนินการจัดทำรายงานวิเคราะห์ เรื่อง “การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ภายใต้งบประมาณแผนงานบูรณาการ” โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ และการ จัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้แผนงานบูรณาการ และ 2) เพื่อจัดทำข้อมูลและ ข้อเสนอแนะให้ฝ่ายนิติบัญญัตินำไปใช้ประกอบการพิจารณาแผนงานบูรณาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการศึกษาครั้งนี้คงจะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้นได้ หากขาดการสนับสนุนที่สำคัญจากหลายฝ่าย ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาสำนักงานงบประมาณของรัฐบาล และคณะกรรมการอ่านและตรวจสอบ ความถูกต้องของรายงานวิชาการสำนักงานงบประมาณของรัฐบาลทุกท่านที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณนางสาวฤทัยชนก เมืองรัตน์ นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ สำนักภาษาต่างประเทศ ที่ให้ความ ช่วยเหลือในการแปลภาษาอังกฤษ มา ณ โอกาสนี้ด้วย

สำนักงานงบประมาณของรัฐบาล
ธันวาคม 2560

บทสรุปผู้บริหาร

ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และเป็นปัญหาที่มีผลกระทบอย่างมากทั้งต่อสภาพภูมิทัศน์ของบ้านเมือง และสุขภาพอนามัย รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันเป็นผลพวงมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ความเจริญและการขยายขนาดของเมืองซึ่งหากประเทศมีการเจริญเติบโตภาคเศรษฐกิจมากเพียงใดปัญหาขยะมูลฝอยก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัวมากขึ้นเท่านั้น และในปัจจุบัน "ขยะ" ที่ทุกคนมองว่าเป็นเรื่องเล็ก ๆ ก็กำลังจะกลายเป็นปัญหาสำคัญระดับโลกที่ทุกประเทศรวมถึงประเทศไทยที่ต้องประสบกับปัญหาดังกล่าว ด้วยความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยที่จะยิ่งทวีความรุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี และภาครัฐต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อีกทั้งภาพรวมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศที่ผ่านมา ยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่หลายประการที่ผู้ศึกษาเห็นว่าควรนำไปสู่การแก้ไขและปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด รวมถึงสามารถลดผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนและความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ และการจัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้แผนงานบูรณาการ และ 2) เพื่อจัดทำข้อมูลและข้อเสนอแนะให้ฝ่ายนิติบัญญัตินำไปใช้ประกอบการพิจารณาแผนงานบูรณาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารงบประมาณของสำนักงานงบประมาณ บทความ สื่ออินเทอร์เน็ต กฎหมาย/กฎระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง นโยบายรัฐบาล แผนงาน รายงานประจำปี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยศึกษาเฉพาะ ประเด็นการบริหารจัดการ และการจัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้แผนงานบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561 จำนวน 3 แผนงานบูรณาการ ได้แก่ (1) แผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) (2) แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (3) แผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

ผลการศึกษาสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

จากการศึกษาข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2559 เทียบกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) ปรากฏว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปี 2559 กลับมีอัตราการเพิ่มขึ้นสูงกว่าทุกปีที่ผ่านมา ในขณะที่อัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง และอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากการที่ประเทศไทยยังคงเน้นวิธีการกำจัดขยะด้วยวิธีการฝังกลบ แต่วิธีการนำมาใช้ซ้ำ หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการแปรรูปขยะเป็นพลังงานยังไม่ถูกนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังเท่าที่ควร ซึ่งแตกต่างจากแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับหลักการ 4Rs (Reduce Reuse Recycle และ Recovery) ดังเช่นประเทศสวีเดนที่ปรากฏว่าการฝังกลบเป็นวิธีที่ปฏิบัติน้อยที่สุดทั้งยังมีแนวโน้มลดลงในอนาคต ขณะที่วิธีการแปรรูปขยะเป็นพลังงานมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

สำหรับในการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านขยะของประเทศที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยให้หมดไปจากสังคมไทยได้ อาจเกิดจากการที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกที่ดีในการจัดการขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังพบอีกว่าทุกภาคส่วนของสังคมไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมไม่เข้ามาร่วมกันดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดการบูรณาการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งยังขาดแนวทางที่ชัดเจนเพื่อผลักดันให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามในเรื่องของการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตนตั้งแต่ต้นทางอย่างเป็นรูปธรรม

2. ด้านงบประมาณ

1) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561 ภาครัฐได้จัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้กับทั้ง 3 แผนงานบูรณาการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 7,013.0895 ล้านบาท โดยแผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) ได้รับจัดสรรงบประมาณสูงสุด จำนวน 4,161.0707 ล้านบาท

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 244.3742 ล้านบาท โดยแผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นสูงสุด จำนวน 241.3620 ล้านบาท ส่วนแผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับจัดสรรงบประมาณลดลง จำนวน 2.5374 ล้านบาท

2) งบประมาณของโครงการถ่ายโอนการสนับสนุนแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ที่ได้รับจัดสรรในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561 รวมงบประมาณทั้งสิ้น 4,757.0618 ล้านบาท เป็นการจัดสรรผ่านสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการในกิจกรรมด้านการจัดการขยะ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จัดสรรให้กับแผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) จำนวน 2,146.4050 ล้านบาท และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2561 จัดสรรให้กับแผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2,610.6568 ล้านบาท ซึ่งการได้รับจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวอาจทำให้สำนักนโยบายและแผนฯ ไม่สามารถควบคุมการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณและมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ หากรวมงบประมาณทั้ง 3 ปีแล้ว จะเห็นได้ว่างบประมาณที่ภาครัฐจัดสรรให้กับโครงการ/กิจกรรมดังกล่าวมีจำนวนเงินที่ค่อนข้างสูง แต่จากผลการดำเนินการที่ผ่านมา กลับปรากฏว่ายังไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านขยะของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3) การจัดสรรงบประมาณตามแผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2561 มีความสอดคล้องกับความเร่งด่วนของจังหวัดที่ประสบวิกฤตปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 23 จังหวัด และจังหวัดที่ประสบวิกฤตปัญหาขยะตกค้าง จำนวน 22 จังหวัด ซึ่งเป็นไปตามการจัดอันดับในรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย พ.ศ. 2559 โดยในจำนวนนี้มีอยู่ 5 จังหวัดที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากทั้ง 2 แผนงานบูรณาการ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครพนม จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนครราชสีมา ในขณะที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นจังหวัดที่ประสบกับปัญหาวิกฤตขยะตกค้างและการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดเป็นอันดับแรกแต่กลับได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียง 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ ในแต่ละปีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังได้รับจัดสรรงบประมาณเพียงปีละ 35 - 38 แห่ง จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ 7,777 แห่ง (ไม่นับรวมองค์การบริหารส่วนจังหวัด) และ 77 จังหวัด อีกทั้งยังเป็นการจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เดิมถึงร้อยละ 78

4) งบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่จัดสรรให้กับทั้ง 3 แผนงานบูรณาการระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561 ส่วนใหญ่จัดสรรภายใต้แนวทางการดำเนินงานด้านการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยของประเทศ จำนวนเงิน 5,404.9732 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 77.07 ในขณะที่การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดองค์ความรู้ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญแต่กลับได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยที่สุด จำนวนเงิน 376.5944 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.37 รองลงมา คือ แนวทางการส่งเสริมการตลาด คัดแยก และการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จำนวนเงิน 1,019.8593 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.54

5) ภาครัฐได้จัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย กระจายออกเป็น 3 แผนงานบูรณาการ โดยที่แต่ละแผนงานบูรณาการมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน และตัวชี้วัดในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่กลับไม่ได้ถูกกำหนดเข้ามาบูรณาการเป็นแผนงานบูรณาการเดียวกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศที่ยังไม่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากการจัดทำรายงานวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐบาล เรื่อง “การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้งบประมาณแผนงานบูรณาการ” พบว่ามีประเด็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญหลายประการ ที่ควรนำไปสู่การแก้ไขและปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้การจัดทำเอกสารวิชาการของสำนักงบประมาณของรัฐบาล มีคุณภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของฝ่ายนิติบัญญัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้จัดทำข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรนำมาตรการการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) มาขับเคลื่อนการดำเนินงานของแผนงานบูรณาการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดองค์ความรู้ รวมถึงการส่งเสริมการตลาด คัดแยก และการนำกลับมาใช้ประโยชน์

2) ควรมีการบูรณาการการดำเนินงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกกำหนดไว้ใน 3 แผนงานบูรณาการดังกล่าว ให้อยู่ภายใต้แผนงานบูรณาการเดียวกัน เพื่อให้โครงการ/กิจกรรมทั้งหมดมีความสัมพันธ์ในรูปแบบห่วงโซ่คุณค่าที่สามารถเชื่อมโยงทุกภาคส่วน ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

3) ควรมีการเร่งรัดการถ่ายโอนภารกิจงานและงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว อย่างไรก็ตาม อาจมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งที่ยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ภาครัฐต้องเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการหรือเทคโนโลยีในการจัดการขยะในรูปแบบต่างๆ และให้การสนับสนุน แนะนำด้านการบริหารจัดการ เทคนิควิชาการในด้านการบริหารจัดการขยะเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการขยะในพื้นที่ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้มากขึ้น ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณ และบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสม

4) ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) หมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ตลอดจนการแปรรูปขยะเป็นพลังงาน (Recovery) รวมทั้งควรให้การสนับสนุนงบประมาณในกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอยดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแนวทางการจัดการขยะตามหลักสากลที่เรียกว่า 4Rs มากยิ่งขึ้น

5) ควรหาวิธีการเพิ่มมูลค่าให้กับขยะ โดยภาครัฐอาจดำเนินการด้วยวิธีการ ดังนี้

5.1) จัดทำเป็นกิจกรรม/โครงการประกวดชุมชนที่สามารถบริหารจัดการขยะได้ดี

5.2) ส่งเสริมการแปรรูปขยะเป็นพลังงานทดแทนโดยการแปรรูปขยะให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าขึ้นมาและสามารถนำไปขายได้ราคาเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มแรงจูงใจด้านรายได้ให้กับประชาชนในการร่วมกันคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง เพื่อลดปริมาณขยะของประเทศที่จะต้องนำไปกำจัดให้เหลือน้อยที่สุด

6) กรณีหากภาครัฐมีความจำเป็นต้องสร้างเตาเผาขยะ ควรแสวงหาความร่วมมือกับภาคเอกชนที่มีความชำนาญในการดำเนินงาน เพื่อเป็นการช่วยลดภาระงบประมาณการก่อสร้างเตาเผาขยะที่ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ควรนำข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2559 - 2561 มาทบทวนเพื่อหาแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจังด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะก่อนทิ้งตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเกิดขยะ รวมทั้งจะต้องให้ประชาชนยอมรับวิธีการคัดแยกและยอมปฏิบัติตามด้วยความรู้สึที่ดีใจและภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบต่อการรักษาความสะอาดของบ้านเรือนและชุมชนของตนเอง ตลอดจนจะต้องทำให้ประชาชนเข้าใจว่าการจัดการขยะมูลฝอยไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคมที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบกับปัญหาดังกล่าว

3) ควรเพิ่มความสำคัญให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ โดยการผลิตสินค้าด้วยวัตถุดิบที่ได้จากการหมุนเวียนกลับมาใช้ซ้ำ (recycle) หรือใช้วัตถุดิบที่ย่อยสลายได้ง่าย (biodegradable) และไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งเป็นการจัดการตั้งแต่ต้นทาง อีกทั้งยังช่วยลดปริมาณขยะได้อีกทางหนึ่ง ดังเช่นประเทศสวีเดนที่ให้ความสำคัญกับความมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อทุกภาคส่วน รวมทั้งผู้ผลิต ทั้งนี้ วิธีการของประเทศไทยที่ปรากฏตามแผนงานบูรณาการนั้น มีเพียงการจัดการกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายซึ่งเป็นวิธีการดูแลที่ปลายทางและเน้นการกำจัดขั้นสุดท้ายมากกว่า

4) ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาอย่างจริงจังเพื่อนำไปสู่นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะนำมาปรับใช้กับการจัดการขยะ เช่น ประเทศอินเดียได้นำขยะประเภทพลาสติกมาใช้ในการทำถนน ซึ่งทนต่อความร้อนและน้ำท่วมได้ดีกว่าวัสดุอื่น หรือกรณีนักวิจัยชาวจีนจากสถาบันวิจัยพลุกษศาสตร์คุนหมิงได้ค้นพบเชื้อราที่สามารถย่อยสลายพลาสติกได้ เป็นต้น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญแผนภาพ	ณ
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับขยะมูลฝอย	3
2.1 ความหมาย	3
2.2 คำนิยาม	3
2.3 ประเภทของขยะมูลฝอย	3
2.4 สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559	4
2.5 แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของต่างประเทศ	7
ส่วนที่ 3 นโยบาย และแผนงานสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	10
3.1 แนวนโยบายรัฐบาล	10
3.2 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)	10
3.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)	11
3.4 Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย	11
3.5 แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย (พ.ศ. 2559 - 2564)	12
3.6 ประเด็นข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ ประจำปี พ.ศ. 2559 - 2561	13
ส่วนที่ 4 แผนงานบูรณาการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	14
4.1 แผนงานบูรณาการการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561	14
4.2 แผนงานบูรณาการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	16
ส่วนที่ 5 บทวิเคราะห์	17
5.1 ประเด็นการวิเคราะห์ด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	17
5.2 ประเด็นการวิเคราะห์ด้านงบประมาณ	19
ส่วนที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	24
6.1 บทสรุป	24
6.2 ข้อเสนอแนะ	26

บรรณานุกรม.....	28	
ภาคผนวก.....	30	
ภาคผนวก ก	ตารางแสดงจังหวัดที่มีวิกฤตปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย กับงบประมาณที่จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัด/กลุ่มจังหวัด.....	30
ภาคผนวก ข	ตารางแสดงจังหวัดที่มีวิกฤตปัญหาด้านขยะตกค้าง กับงบประมาณที่จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัด/กลุ่มจังหวัด.....	31
ภาคผนวก ค	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ เพื่อการบริหารจัดการขยะ.....	32

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ปริมาณและอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ปี พ.ศ. 2551 - 2559.....	4
2 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเทียบกับการกำจัดอย่างถูกต้อง การกำจัดไม่ถูกต้อง และถูกนำมาใช้ประโยชน์ ปี พ.ศ. 2551 - 2559.....	5
3 เป้าหมายรายปีของแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564).....	12
4 สรุปประเด็นข้อสังเกตของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญฯ ประจำปี พ.ศ. 2559-2561.....	13
5 เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ตัวชี้วัด หน่วยงานที่รับผิดชอบ และงบประมาณ ของแผนงานบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2561.....	14
6 เปรียบเทียบเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ลักษณะการดำเนินงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบ และงบประมาณของแผนงานบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561.....	16
7 เปรียบเทียบงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ ภายใต้แผนงานบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561.....	19
8 เปรียบเทียบสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561.....	20
9 แสดงการจัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้แผนงานบูรณาการ และแนวทางการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561.....	22

สารบัญแนภาพ

แนภาพที่	หน้า
1 ปริมาณและอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเฉลี่ยต่อวันของคนไทย ปี พ.ศ. 2551 - 2559.....	5
2 สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2551 - 2559.....	6
3 ลำดับแนวทางการจัดการขยะ (Waste Hierarchy) ตามหลักสากล.....	7
4 แสดงวิธีการกำจัดขยะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 - 2559.....	8
5 เปรียบเทียบงบประมาณ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561.....	19
6 สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้แนวทาง การดำเนินงานทั้ง 3 แผนงานบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561.....	21

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันขยะเป็นปัญหาสำคัญในระดับโลกที่หลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยที่ต้องประสบปัญหา เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทำให้มีการบริโภคทรัพยากรเพิ่มมากขึ้น มีการประดิษฐ์ และพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้อำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์มากขึ้น จึงทำให้มีจำนวนขยะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งมีทั้งขยะจากภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ภาคการท่องเที่ยว ครั้วเรือน และสารเคมีอันตราย เป็นเหตุให้เกิดขยะเหลือใช้ปริมาณเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแต่เดิมการเพิ่มขึ้นของขยะจะเกิดขึ้นเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพฯ และเชียงใหม่ เป็นต้น แต่ปัจจุบันปัญหานี้ได้ขยายวงกว้างมากขึ้นในทุกเขตเมือง โดยแปรตามความเจริญและการขยายขนาดของเมือง ซึ่งสภาพเศรษฐกิจยิ่งดีมากขึ้นเท่าไรปัญหาขยะก็เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น และจากสถานการณ์ขยะมูลฝอยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่อัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัด และอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งปัญหาดังกล่าวหากไม่มีการแก้ไขใด ๆ จะส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายคุกคามต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ ดังเห็นได้จากเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ตัวอย่างเช่น การเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะที่สำคัญในปี 2557 คือ เหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะของเอกชนในพื้นที่ ต.แพรกษา อ.เมือง จ.สมุทรปราการ จำนวน 2 ครั้ง คือ ระหว่างวันที่ 16 - 22 มีนาคม 2557 และ 12 พฤษภาคม 2557 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะครั้งรุนแรงที่สุดของไทยที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีประชาชนจำนวนมากที่อาศัยในบริเวณนั้นได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว (แนวทางการเตรียมความพร้อมตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข, 2559, น. 5) จึงกลายเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้รัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งได้เข้ามาบริหารประเทศในขณะนั้น กำหนดให้การแก้ไขปัญหาขยะเป็นวาระแห่งชาติ และได้เห็นชอบกับ Road Map การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 และได้มีการสั่งการให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยทั้งในกรุงเทพฯ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในทุกมิติ ซึ่งต่อมากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้จัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถลดผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนและความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

จากการที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยโดยกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ทุกภาคส่วนของสังคมไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำหนดนโยบาย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้ปฏิบัติ ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามาร่วมกันดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการบูรณาการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้บรรลุผลสำเร็จตาม Road Map ที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กำหนด

ด้วยความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี และภาครัฐต้องใช้งบประมาณในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก อีกทั้งภาพรวมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ผ่านมายังมีปัญหาอุปสรรคหลายประการที่ควรนำไปสู่การแก้ไขและปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ “เรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้งบประมาณแผนงานบูรณาการ” เพื่อสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ ให้แก่ สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี สำหรับนำไปใช้ประกอบการพิจารณาแผนงานบูรณาการต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ และการจัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้แผนงานบูรณาการ

1.2.2 เพื่อจัดทำข้อมูลและข้อเสนอแนะให้ฝ่ายนิติบัญญัตินำไปใช้ประกอบการพิจารณาแผนงานบูรณาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารงบประมาณของสำนักงานงบประมาณ บทความ สื่ออินเทอร์เน็ต กฎหมาย/กฎระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง นโยบายรัฐบาล แผนงานรายงานประจำปี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยศึกษาเฉพาะประเด็นการบริหารจัดการ และการจัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้แผนงานบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561 จำนวน 3 แผนงานบูรณาการ ได้แก่

1.3.1 แผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ)

1.3.2 แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.3 แผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

ส่วนที่ 2

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

2.1 ความหมาย

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของคำว่า “มูลฝอย (Solid Wastes)” หมายความว่า ของเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือกิจกรรมซึ่งโดยปกติจะเป็นของแข็ง (Solid) หรือกึ่งของแข็ง (Semisolid) และจะถูกทิ้งหลังจากมีการใช้หรือเมื่อไม่มีความต้องการ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของคำว่า “มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น ๆ

2.2 คำนิยาม

กรมควบคุมมลพิษ (แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ, 2559, น. 7) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ดังนี้

ขยะมูลฝอยตกค้าง หมายถึง ขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปทิ้งในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและไม่ได้มีการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ทั้งนี้ไม่รวมขยะมูลฝอยที่ทิ้งหรือค้างตามพื้นที่วางทั่วไป

ขยะมูลฝอยชุมชน หมายถึง ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น บ้านพักอาศัย สถานประกอบการค้า แหล่งธุรกิจ ร้านค้า สถานบริการ ตลาดสด และสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ ขยะอินทรีย์จำพวกเศษอาหารต่าง ๆ เศษใบไม้ เศษหญ้า ขยะรีไซเคิลจำพวกแก้ว กระดาษ โลหะ พลาสติก อลูมิเนียม ยาง และขยะทั่วไป จำพวกเศษผ้า เศษไม้ และเศษวัสดุต่าง ๆ

2.3 ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยสามารถแบ่งตามลักษณะทางกายภาพของขยะได้เป็น 4 ประเภท (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, 2555) ได้แก่

ขยะย่อยสลาย (Compostable waste) หรือ มูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึง 64% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระป๋องเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ 30% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

ขยะอันตราย (Hazardous waste) หรือ มูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุนตรายชนิดต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุระคายเคือง วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

ขยะทั่วไป (General waste) หรือ มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใสขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเบ็ดเตล็ดอาหาร โฟมเบ็ดเตล็ดอาหาร พอลิเบ็ดเตล็ดอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

2.4 สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559

จากรายงานสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 ของกรมควบคุมมลพิษ (ข่าวกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560) พบว่าขยะมูลฝอย ในปี 2559 เกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 27.06 ล้านตัน (หรือประมาณ 74,073 ตันต่อวัน) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2558 ประมาณ 190,000 ตัน (ร้อยละ 0.7) เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร 4.20 ล้านตัน และใน 76 จังหวัด 22.84 ล้านตัน ปัจจุบันคนไทย 1 คน สร้างขยะโดยเฉลี่ย 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ซึ่งเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้น โดย 5 จังหวัดที่มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นต่อวันมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี นครราชสีมา สมุทรปราการ และขอนแก่น สำหรับการจัดการ ณ ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ 7,777 แห่ง มี 4,545 แห่ง ที่ให้บริการเก็บขนนำไปกำจัดเป็นจำนวน 13.60 ล้านตัน (ร้อยละ 50 ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ถูกกำจัดในสถานที่กำจัดอย่างถูกต้องจำนวน 9.57 ล้านตัน หรือร้อยละ 35 ถูกกำจัดในสถานที่กำจัดไม่ถูกต้อง (เผากลางแจ้ง เทกองทิ้งบ่อดินเก่า/พื้นที่รกร้าง) จำนวน 11.68 ล้านตัน หรือร้อยละ 44 ส่วนการคัดแยกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์มีเพียง 5.81 ล้านตัน หรือร้อยละ 21

จากสถานการณ์ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ในขณะที่อัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัด และอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (รายละเอียดตามตารางที่ 1 - 2 และแผนภาพที่ 1 - 2)

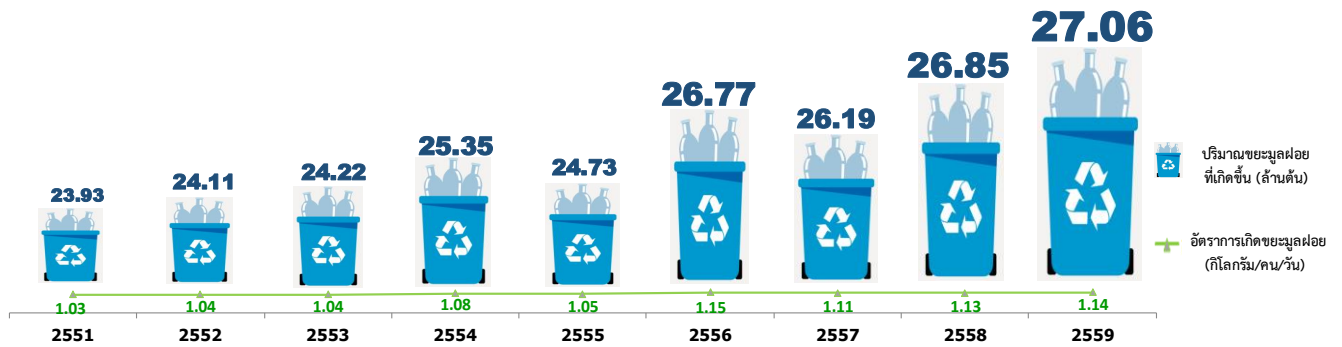
ตารางที่ 1 ปริมาณและอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ปี พ.ศ. 2551 - 2559

ปี พ.ศ.	ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (ล้านตัน)	อัตราการเกิดขยะมูลฝอย (กิโลกรัม/คน/วัน)
2551	23.93	1.03
2552	24.11	1.04
2553	24.22	1.04
2554	25.35	1.08
2555	24.73	1.05
2556	26.77	1.15
2557	26.19	1.11
2558	26.85	1.13
2559	27.06	1.14

ที่มา : รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 กรมควบคุมมลพิษ

แผนภาพที่ 1 ปริมาณและอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเฉลี่ยต่อวันของคนไทย ปี พ.ศ. 2551-2559

ที่มา : รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 กรมควบคุมมลพิษ
จัดทำโดย : สำนักงบประมาณของรัฐสภา

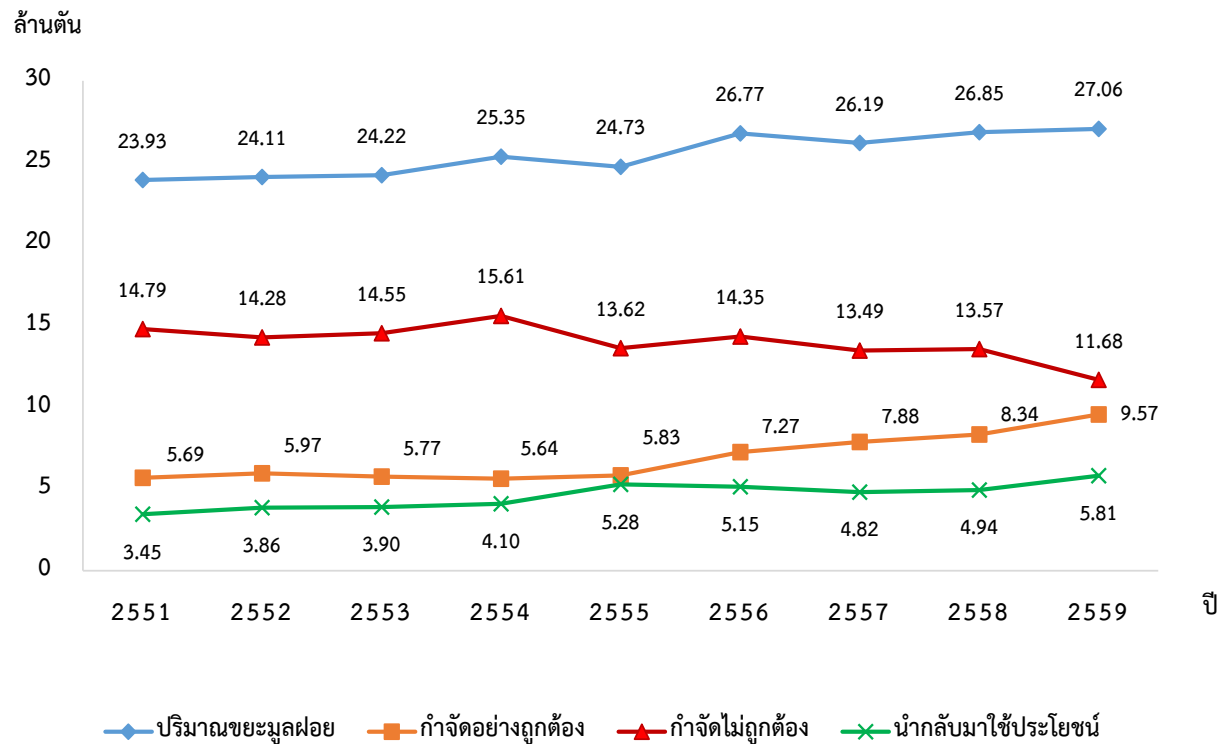
ตารางที่ 2 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเทียบกับการกำจัดอย่างถูกต้อง การกำจัดไม่ถูกต้อง และการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ปี พ.ศ. 2551-2559

ปี พ.ศ.	ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (ล้านตัน)	ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้อง		ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้อง		ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์	
		(ล้านตัน)	(ร้อยละ)	(ล้านตัน)	(ร้อยละ)	(ล้านตัน)	(ร้อยละ)
2551	23.93	5.69	24%	14.79	62%	3.45	14%
2552	24.11	5.97	25%	14.28	59%	3.86	16%
2553	24.22	5.77	24%	14.55	60%	3.90	16%
2554	25.35	5.64	22%	15.61	62%	4.10	16%
2555	24.73	5.83	24%	13.62	55%	5.28	21%
2556	26.77	7.27	27%	14.35	54%	5.15	19%
2557	26.19	7.88	30%	13.49	52%	4.82	18%
2558	26.85	8.34	31%	13.57	51%	4.94	18%
2559	27.06	9.57	35%	11.68	44%	5.81	21%

ที่มา : รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 กรมควบคุมมลพิษ

แผนภาพที่ 2 สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2551 – 2559

ที่มา : รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 กรมควบคุมมลพิษ

จัดทำโดย : สำนักงบประมาณของรัฐสภา

สำหรับสถานการณ์ในปี 2559 มีของเสียอันตรายเกิดขึ้นทั่วประเทศ 3,512,069 ตัน จำแนกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ของเสียอันตรายชุมชน กากอุตสาหกรรม และมูลฝอยติดเชื้อ โดย

ของเสียอันตรายจากชุมชน 606,319 ตัน ส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 393,070 ตัน (ร้อยละ 65) และที่เกิดขึ้นในครัวเรือน 213,249 ตัน (ร้อยละ 35) เช่น แบตเตอรี่ กระป๋องสเปรย์ ถ่านไฟฉาย การจัดการในปัจจุบันมีการรณรงค์ให้มีการคัดแยกของเสียอันตราย ชุมชนออกจากขยะทั่วไปเพื่อรวบรวมไปกำจัดอย่างถูกต้อง

กากอุตสาหกรรมอันตราย 2,850,000 ตัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องประมาณร้อยละ 35 โดยจะนำไปแปรรูปเป็นพลังงาน หรือผ่านกระบวนการเพื่อใช้ซ้ำ หรือส่งไปบำบัดหรือกำจัด

มูลฝอยติดเชื้อ 55,750 ตัน เกิดจากโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน คลินิก สถานพยาบาล สถานพยาบาลสัตว์ ห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ 75 โดยเตาเผามูลฝอยติดเชื้อ

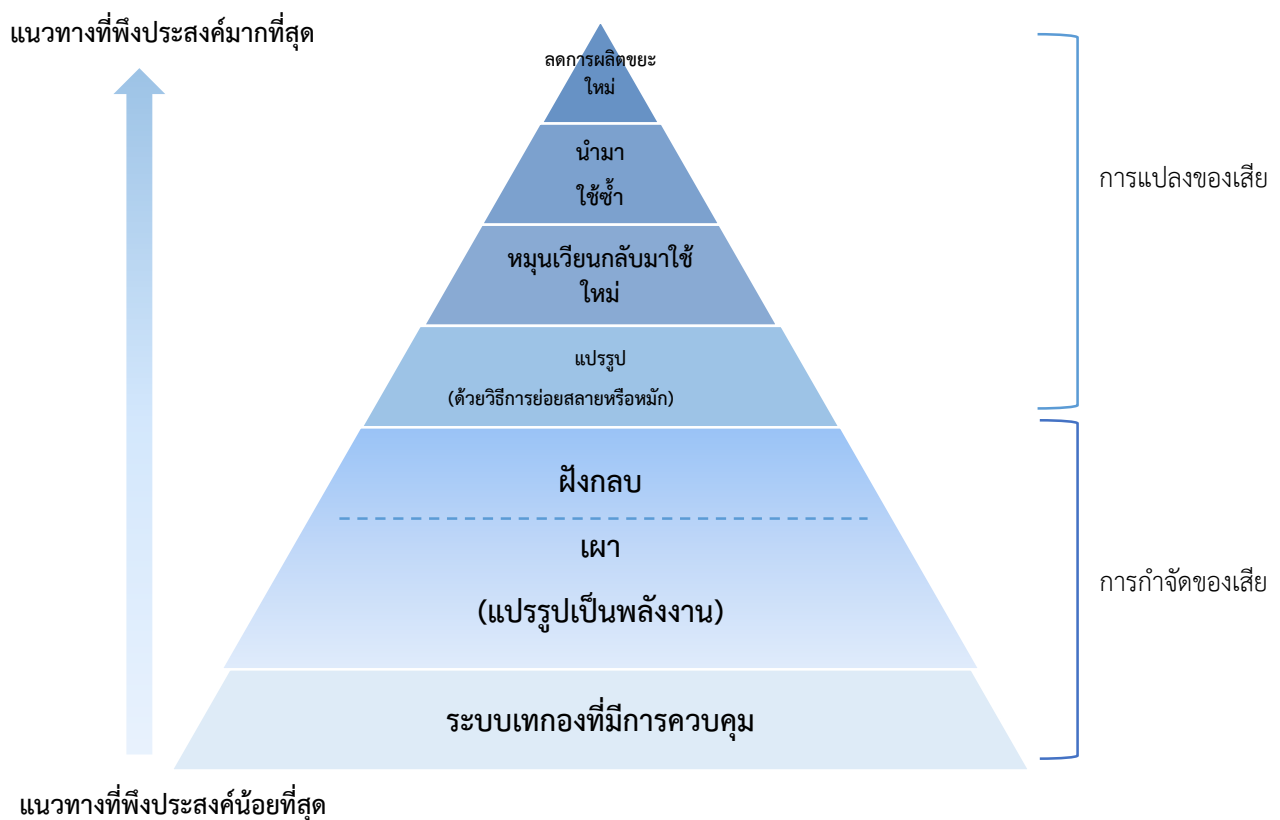
2.5 แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของต่างประเทศ

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับนานาชาติมีการรวมตัวเป็นสมาคมชื่อ สมาคมขยะมูลฝอยสากล (International Solid Waste Association: ISWA) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ และตระหนักถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 ลำดับแนวทางการจัดการขยะ (Waste Hierarchy) ตามหลักสากล

ลำดับแนวทางการจัดการขยะปรากฏขึ้นครั้งแรกใน Pollution Probe เมื่อปี พ.ศ. 2542 ลำดับแนวทางดังกล่าวรู้จักกันทั่วไปว่าหลัก 3Rs ได้แก่ Reduce Reuse Recycle ต่อมาได้มีการเพิ่ม Recovery และเรียกกันต่อมาว่า 4Rs โดยลำดับแนวทางการจัดการขยะดังกล่าวได้คำนึงถึงเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และการจัดการ (The World Bank, 27)

แผนภาพที่ 3 ลำดับแนวทางการจัดการขยะ (Waste Hierarchy) ตามหลักสากล

แผนภาพจาก What a Waste: A Global Review of Solid Waste Management หน้า 27

2.5.2 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศสวีเดน

สวีเดนเป็นประเทศที่บริหารจัดการขยะได้ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งและยังถือเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการขยะของโลก ด้วยปัจจัยหลายประการ 1) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและการนำกลับมาใช้ใหม่ ในลักษณะของสมาคมชื่อ สมาคมบริหารจัดการขยะสวีเดน (Avfall Sverige) 2) ความตื่นตัวด้านพลังงานและการรักษาสิ่งแวดล้อมของประเทศที่เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 และจิตสำนึกต่อส่วนรวมของประชาชนชาวสวีเดน และ 3) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ในการกำจัดขยะ

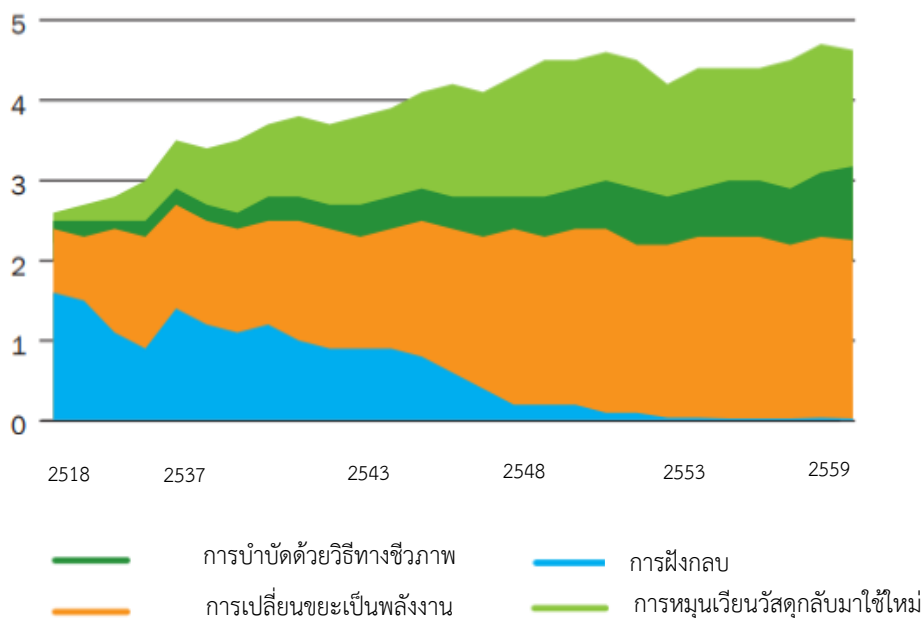
วิธีการกำจัดของประเทศสวีเดน (waste treatment) มี 4 วิธี ได้แก่

- 1) การหมุนเวียนวัสดุกลับมาใช้ใหม่
- 2) การบำบัดด้วยวิธีทางชีวภาพ
- 3) การแปรรูปขยะเป็นพลังงาน
- 4) การฝังกลบ

ทั้งนี้ หากพิจารณาจากแผนภูมิด้านล่างพบว่า แนวโน้มการกำจัดขยะใช้วิธีการแปรรูปขยะเป็นพลังงานมากที่สุด ขณะที่การกำจัดโดยการฝังกลบเป็นวิธีการที่ใช้น้อยที่สุด

แผนภาพที่ 4 แสดงวิธีการกำจัดขยะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 - 2559

หน่วย : ล้านตัน

ที่มา : Swedish Waste Management 2017 หน้า 8

http://www.avfallsverige.se/fileadmin/uploads/Arbete/Avfallshantering_2017_eng_low.pdf

นอกจากวิธีการกำจัดดังกล่าวแล้ว สวีเดนยังให้ความสำคัญกับผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการขยะทุกระดับและทุกภาคส่วน ดังนี้

(1) ความรับผิดชอบของหน่วยงานระดับท้องถิ่น สามารถกำหนดวิธีการจัดเก็บและกำจัดของตนเองได้ โดยกฎหมายได้กำหนดให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นทุกแห่งมีระเบียบที่ว่าด้วยขยะและการสุขาภิบาล ซึ่งต้องกำหนดแผนการจัดการขยะและเกณฑ์การบริหารจัดการขยะ และมีหน้าที่ต้องแจ้งเกี่ยวกับเนื้อหาของแผนการจัดการขยะให้ประชาชนรับทราบด้วย

(2) ความรับผิดชอบของผู้ผลิต ต้องคำนึงถึงการเก็บและกำจัดเมื่อครบวงจรวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (end-of-life products) อีกทั้งยังกระตุ้นให้ผู้ผลิตพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ง่ายต่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ และไม่ประกอบด้วยสารที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม โดยความรับผิดชอบของผู้ผลิตต้องมีในผลิตภัณฑ์ต่อไปนี้ 1) กระดาษผสมกระดาษเก่า (Recovered Paper) 2) บรรจุภัณฑ์ 3) ขยะเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (waste electrical and electronic equipment: WEEE) 4) ยาล้างรถ 5) รถยนต์ 6) แบตเตอรี่ 7) ยา

(3) สำหรับธุรกิจต้องรับผิดชอบในการกำจัดทั้งขยะที่ไม่ใช่ขยะจากครัวเรือนและไม่ใช่ขยะที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ผลิต

(4) ความรับผิดชอบของครัวเรือนที่สำคัญคือ การแยกและการทิ้งขยะในจุดที่กำหนด นอกจากนั้น ครัวเรือนต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจัดการขยะที่กำหนดโดยหน่วยงานระดับท้องถิ่น

ส่วนที่ 3

นโยบาย และแผนงานสำคัญ ที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ “เรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้งบประมาณแผนงานบูรณาการ” ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาถึงความเชื่อมโยงกับแนวคิดและทิศทางภายใต้นโยบายรัฐบาลที่ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) Road Map การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) รวมทั้งประเด็นข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2559-2561 เพื่อนำมาประกอบและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ฯ ฉบับนี้ สรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

3.1 นโยบายรัฐบาล (แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันที่ 12 กันยายน 2557)

สืบเนื่องมาจากคำแถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 มีนโยบายรัฐบาลทั้งหมด 11 นโยบาย โดยมีนโยบายที่ระบุถึงความเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในข้อ 9 ว่า “.....ข้อ 9.5 เร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค โดยให้ความสำคัญในการเร่งรัดแก้ไขปัญหามลพิษจากการจัดการขยะเป็นลำดับแรก ส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด เร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะในพื้นที่วิกฤตซึ่งจะใช้ที่ดินของรัฐเป็นหลัก สนับสนุนพื้นที่ที่สามารถจัดการขยะมูลฝอยโดยการแปรรูปเป็นพลังงาน ส่วนขยะอุตสาหกรรมจะวางระเบียบมาตรฐานการบริหารจัดการเป็นพิเศษ โดยกำหนดให้ทั้งในบ่อขยะอุตสาหกรรมที่สร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามมาตรฐาน และให้แยกเป็นสัดส่วนจากบ่อขยะชุมชน สำหรับขยะของเสียอันตราย ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และขยะติดเชื้อ จะพัฒนาระบบกำกับติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังไม่ให้มีการลักลอบทิ้ง รวมทั้งจัดการสารเคมี โดยลดความเสี่ยงและอันตรายที่เกิดจากการรั่วไหล และการเกิดอุบัติเหตุ ให้ความสำคัญกับการจัดการอย่างครบวงจรตั้งแต่การผลิต การนำเข้า การส่งออก การใช้ การขนส่ง การกำจัดทำลาย การใช้มาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด รวมทั้งมาตรการสนับสนุนอื่น อาทิ การใช้สารทดแทนที่มีความปลอดภัยมากกว่าการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม....”

3.2 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

จากการศึกษายุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) พบว่า การแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยการจัดการขยะ สารพิษ และของเสียอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

จากการศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) พบว่า แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี โดยมีหลักการที่สำคัญในการยึดวิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และ “เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้งนี้ ในส่วนของการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะ ได้กำหนดอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 4 ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม โดยเร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต จัดทำแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น การรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการร่วมลงทุนของภาคเอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะ จัดการขยะที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยลดปริมาณการผลิตขยะ และให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด การแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน การออกกฎหมายและมาตรการจัดการของเสียอันตรายชุมชน โดยเฉพาะซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่ต้นทางรวมถึงการควบคุมการนำเข้า จัดให้มีแหล่งรวบรวมและแหล่งรับกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนกระจายอยู่ทั่วประเทศ พัฒนาระบบควบคุมการขนส่งของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน โดยให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึก และสร้างความตระหนักให้ประชาชน นักเรียน เยาวชน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม นำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการบริหารจัดการขยะ โดยใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ทบทวนเกณฑ์การเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เหมาะสม รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

3.4 Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

จากการศึกษา พบว่า เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ให้ความเห็นชอบ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วน (6 เดือน) ระยะปานกลาง (1 ปี) และระยะยาว (1 ปีขึ้นไป) ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

- (1) กำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่ กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤต (ขยะมูลฝอยเก่า)
- (2) สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม (ขยะมูลฝอยใหม่) เน้นการลดและการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม กำจัดโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสานเน้นการแปรรูปเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- (3) วางระเบียบ มาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย
- (4) สร้างวินัยคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน เน้นให้ความรู้ประชาชน และบังคับใช้กฎหมาย

3.5 แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564)

(ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559)

จากการศึกษาแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) พบว่า แผนแม่บทฯ ดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเป็นกรอบและทิศทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ (2) เพื่อให้มีแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในภาพรวมของประเทศและบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และ (3) จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และสามารถดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายภายใต้แผนแม่บทฯ ฉบับนี้ ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน กรอบแนวคิด และมาตรการที่สำคัญในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

3.5.1 เป้าหมายการดำเนินงาน

เป้าหมายการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) รายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เป้าหมายรายปีของแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564)

เป้าหมาย	ปี พ.ศ./ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)					
	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1. ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่า	50	55	60	65	70	75
2. ขยะมูลฝอยตกค้างได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	75	85	95	100	100	100
3. ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่า	5	10	15	20	25	30
4. มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	80	85	90	95	100	100
5. กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดการที่ถูกต้อง	60	70	80	90	100	100
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ต้นทาง	5	10	20	30	40	50

3.5.2 กรอบแนวคิด

3.5.2.1 หลักการ 3Rs (Reduce Reuse Recycle) เพื่อให้เกิดการใช้น้อยการใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ณ แหล่งกำเนิด

3.5.2.2 การกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายแบบศูนย์รวม และการแปรรูปผลิตพลังงาน

3.5.2.3 ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการขยะและของเสียอันตราย

3.5.3 มาตรการการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

3.5.3.1 มาตรการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด

3.5.3.2 มาตรการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

3.5.3.3 มาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

ทั้งนี้ การจัดทำแผนแม่บทฯ ดังกล่าว มีความสอดคล้องกับทิศทางของนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ที่กำหนดให้ทุกภาคส่วนต้องเร่งดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของประเทศ

3.6 ประเด็นข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2559 - 2561

ในการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 3 ปีที่ผ่านมา คณะกรรมการวิสามัญฯ มีข้อสังเกตที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย สามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้ ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปประเด็นข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ ประจำปี พ.ศ. 2559-2561

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561
① ควรมียุทธศาสตร์การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ หรือสนับสนุนให้มีการนำขยะไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ② รมรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกและวินัยในการคัดแยกขยะให้กับคนในชาติ ③ การดำเนินการในระดับท้องถิ่น ควรดำเนินการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นที่/ชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เช่น การต่อต้านจากชุมชน นอกจากนี้ ควรสำรวจความพร้อมก่อนจัดสรรงบประมาณให้แก่ท้องถิ่น	① ควรให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะจากครัวเรือน และสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ประชาชน ชุมชน และสถานประกอบการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ② ควรจัดทำฐานข้อมูลให้ครบถ้วนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพปัญหา ③ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในการกำจัดขยะ รวมถึงการคัดแยกขยะ โดยเริ่มจากชุมชนต้นแบบแล้วถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ท้องถิ่น ④ การบังคับใช้กฎหมายต้องดำเนินการอย่างจริงจัง	① ควรเน้นการมีส่วนร่วม ปลุกจิตสำนึกสร้างวินัย ในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ② การรณรงค์เรื่องการคัดแยกขยะ ควรเน้นให้ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ③ ควรวางแผนสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานขยะหรือพลังงานชีวมวลล่วงหน้า 4-5 ปี โดยพิจารณาจากภูมิสังคม และจัดทำเป็นแผนแม่บท พร้อมกับการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อให้การต่อต้านจากประชาชนน้อยลง ④ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญและความรุนแรงของปัญหาขยะ เพื่อลดการต่อต้านจากประชาชนในการก่อสร้างโรงกำจัดขยะ ⑤ การก่อสร้างโรงงานกำจัดขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งทำได้ยาก เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรและการจัดหาพื้นที่ก่อสร้างโรงงาน แต่หากนำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งมาดำเนินการร่วมกันอาจแก้ปัญหาดังกล่าวได้

ส่วนที่ 4

แผนงานบูรณาการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบแนวทางการจัดทำงบประมาณและปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558 โดยกำหนดให้มีการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายและแผนงานที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งสาระสำคัญของแผนงานบูรณาการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยทั้ง 3 แผนงานบูรณาการ สรุปรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

4.1 แผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561

ตารางที่ 5 เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ตัวชี้วัด หน่วยงานที่รับผิดชอบ และงบประมาณของแผนงานบูรณาการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561

ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561
เป้าหมายแผนงานบูรณาการ - การจัดการขยะ	เป้าหมายแผนงานบูรณาการ - การจัดการขยะ	เป้าหมายแผนงานบูรณาการ - ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ 60, 15, 90 และ 80
-	ตัวชี้วัดที่ 1.1 ลดขยะมูลฝอยเกิดใหม่ 2.6 ล้านตัน/ปี นำขยะ ไปใช้ประโยชน์ 5.7 ล้านตัน/ปี	ตัวชี้วัดที่ 1.1 ขยะมูลฝอยชุมชนมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ไม่น้อยกว่า 5.37 ล้านตัน
-	ตัวชี้วัดที่ 1.2 ขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อและกากอุตสาหกรรมได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง 36.5 ล้านตัน/ปี	ตัวชี้วัดที่ 1.2 ขยะมูลฝอยชุมชน 10.74 ล้านตัน ของเสียอันตรายชุมชน 0.087 ล้านตัน มูลฝอยติดเชื้อ 0.048 ล้านตัน กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย 1.79 ล้านตัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง
แนวทางการดำเนินงาน 14.1.1 จัดทำแผน มาตรฐาน มาตรการ เกณฑ์การปฏิบัติ กฎหมาย	แนวทางการดำเนินงาน 1.1.1 ส่งเสริมการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่ต้นทางแหล่งกำเนิดและการนำขยะ ไปใช้ประโยชน์	แนวทางการดำเนินงาน 1.1.1 ส่งเสริมการลด คัดแยก และนำไปใช้ประโยชน์
14.1.2 เพิ่มศักยภาพการเก็บและกำจัด	ตัวชี้วัดที่ 1 องค์การปกครองท้องถิ่น/ศูนย์อนามัย/ชุมชนต้นแบบไม่น้อยกว่า 100 แห่ง มีการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ต้นทาง	ตัวชี้วัดที่ 1 กลุ่มเป้าหมายมีการนำขยะมูลฝอยชุมชนไปใช้ประโยชน์ 0.0294 ล้านตัน/ปี
14.1.3 ส่งเสริมการลดและการใช้ประโยชน์ขยะ รวมทั้งแปรรูปเพื่อผลิตพลังงาน	ตัวชี้วัดที่ 2 พื้นที่โรงเรียน ชุมชน สถานประกอบการ ลดและคัดแยกขยะไม่น้อยกว่า 37,400 แห่ง	แนวทางการดำเนินงาน 1.2.1 เพิ่มศักยภาพการเก็บขน ขนส่ง และกำจัด ขยะมูลฝอยชุมชนของเสียอันตรายชุมชนและ มูลฝอยติดเชื้อ
14.1.4 กำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้ง การลักลอบทิ้ง	ตัวชี้วัดที่ 3 ความสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ครอบคลุมพื้นที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ตัวชี้วัดที่ 1 ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตราย ชุมชนและมูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง 1.1629 ล้านตัน/ปี

ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561
แนวทางการดำเนินงาน 14.1.5 รมรรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึก	แนวทางการดำเนินงาน 1.2.1 เพิ่มศักยภาพการจัดการเก็บ ขนส่ง และกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างและที่เกิดใหม่ของเสียอันตรายชุมชน และขยะติดเชื้อ	แนวทางการดำเนินงาน 1.2.2 เพิ่มศักยภาพการจัดการกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย
14.1.6 เสริมสร้างศักยภาพ และถ่ายทอดองค์ความรู้	ตัวชี้วัดที่ 1 จัดการขยะมูลฝอยได้ 14.4 ล้านตัน/ปี ของเสียอันตรายชุมชน 0.058 ล้านตัน/ปี และมูลฝอยติดเชื้อ 0.043 ล้านตัน/ปี	ตัวชี้วัดที่ 1 โรงงานอุตสาหกรรมเข้าสู่ระบบการจัดการกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ไม่น้อยกว่า 9,000 โรงงาน/ปี และจัดการกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย 1.24 ล้านตัน/ปี
-	ตัวชี้วัดที่ 2 ขยะทะเลได้รับการจัดการตามหลักวิชาการในระบบนิเวศทางทะเลที่สำคัญ 24 จังหวัด	แนวทางการดำเนินงาน 1.2.3 เพิ่มประสิทธิภาพการกำกับติดตามการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ขยะทะเลของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อและกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย
-	แนวทางการดำเนินงาน 1.2.2 เพิ่มศักยภาพการจัดการกากอุตสาหกรรม	ตัวชี้วัดที่ 1 กฎ ระเบียบ เกณฑ์การปฏิบัติฐานข้อมูลของประเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ จำนวน 16 เรื่อง
-	ตัวชี้วัดที่ 1 โรงงานอุตสาหกรรมเข้าสู่ระบบการจัดการกากอุตสาหกรรมไม่น้อยกว่า 9,000 โรงงาน/ปี และจัดการกากอุตสาหกรรมได้ 2.2 ล้านตัน/ปี	-
-	แนวทางการดำเนินงาน 1.2.3 พัฒนากฎ ระเบียบ มาตรการและแนวทางปฏิบัติ และกำกับ ดูแลบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด	-
-	ตัวชี้วัดที่ 1 พัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย 3 เรื่อง	-
-	ตัวชี้วัดที่ 2 กลุ่มเป้าหมายมีการเฝ้าระวังป้องกันด้านสุขภาพของผู้ประกอบอาชีพและประชาชนที่สัมผัสขยะ 20 จังหวัด	-
หน่วยงานที่รับผิดชอบ หน่วยงานเจ้าภาพ : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : 6 กระทรวง 16 หน่วยงาน	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หน่วยงานเจ้าภาพ : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : 5 กระทรวง 19 หน่วยงาน	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หน่วยงานเจ้าภาพ : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : 6 กระทรวง 23 หน่วยงาน 1 กองทุนและเงินทุนหมุนเวียน
งบประมาณ 3,122.8291 ล้านบาท	งบประมาณ 516.3460 ล้านบาท	งบประมาณ 521.8956 ล้านบาท

- ที่มา 1. เอกสารงบประมาณในลักษณะบูรณาการ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ของสำนักงานงบประมาณ
2. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง เล่มที่ 13 (3), (4) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานงบประมาณ
3. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง เล่มที่ 12 (3), (4), (5) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานงบประมาณ

หมายเหตุ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ไม่มีการกำหนดตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายแผนงานบูรณาการ และแนวทางการดำเนินงาน โดยมีเพียงการกำหนดตัวชี้วัดไว้ในกิจกรรม/โครงการภายใต้แผนงานบูรณาการฯ

4.2 แผนงานบูรณาการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ลักษณะการดำเนินงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบ และงบประมาณของแผนงานบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

หัวข้อ	แผนงานบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561		
	บริหารจัดการขยะ และสิ่งแวดล้อม (ด้านการจัดการขยะ)	ส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ
เป้าหมาย/แนวทางการดำเนินงาน	เป้าหมายแผนงานบูรณาการ - ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ 60, 15, 90 และ 80	เป้าหมายแผนงานบูรณาการ - ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ	เป้าหมายแผนงานบูรณาการ - พื้นที่ภูมิภาคน้อยกว่า ๑ และมีขีดความสามารถ ในการแข่งขัน
	แนวทางการดำเนินงาน 1.1.1 ส่งเสริมการลด คัดแยก และนำไปใช้ประโยชน์ 1.2.1 เพิ่มศักยภาพการเก็บขน ขนส่ง และกำจัดขยะ มูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชนและมูลฝอยติดเชื้อ 1.2.2 เพิ่มศักยภาพการจัดการกากอุตสาหกรรม ที่เป็นอันตราย 1.2.3 เพิ่มประสิทธิภาพการกำกับติดตามการจัดการ ขยะมูลฝอยชุมชน ขยะทะเล ของเสียอันตรายชุมชนมูล ฝอยติดเชื้อ และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย	แนวทางการดำเนินงาน 1.1.4 การจัดการบริการสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่ 2 : ปริมาณขยะที่เข้าสู่ระบบกำจัด ตามโครงการถ่ายโอนการสนับสนุนแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในระดับจังหวัด	แนวทางการดำเนินงาน 1.1.6 การบริหารจัดการด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่ 4 : ขยะมูลฝอยชุมชนและของเสีย อันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 15
ลักษณะการดำเนินงาน ของแผนงานบูรณาการ	- ส่งเสริมการลดการเกิดขยะมูลฝอยที่ต้นทางและการ นำขยะไปใช้ประโยชน์เพิ่มศักยภาพการจัดเก็บ ขนส่ง การกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตราย ขยะติด เชื้อ การจัดการกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับติดตาม และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด	- เป็นการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการถ่าย โอนการสนับสนุนแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการ ขยะในระดับจังหวัด ในกิจกรรมส่งเสริมและ สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ จัดการขยะ (การตั้งงบประมาณดำเนินการตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535)	- กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนและของเสีย อันตรายชุมชนได้อย่างถูกต้องตามหลัก วิชาการ
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	หน่วยงานเจ้าภาพ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 6 กระทรวง 23 หน่วยงาน 1 กองทุนฯ	หน่วยงานเจ้าภาพ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 1 กระทรวง 1 หน่วยงาน	หน่วยงานเจ้าภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 35 จังหวัด
งบประมาณ (ล้านบาท)	521.8956	1,304.0597	241.3620

ที่มา : เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง เล่มที่ 12 (3), (4), (5) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561
ของสำนักงานงบประมาณ

ส่วนที่ 5

บทวิเคราะห์

การนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้ จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารงบประมาณของสำนักงานงบประมาณ บทความ สื่ออินเทอร์เน็ต กฎหมาย/กฎระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง นโยบายรัฐบาล แผนงานรายงานประจำปี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยจำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

5.1 ประเด็นการวิเคราะห์ด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

5.1.1 จากการศึกษาสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่าสถานการณ์ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2551 - 2559 มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ทั้งนี้ ในปี 2559 มีปริมาณและอัตราขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 27.04 ล้านตัน (หรือประมาณ 74,073 ตันต่อวัน) เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ประมาณ 190,000 ตัน (หรือคิดเป็นอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 0.7) ซึ่งคิดเป็นอัตราการเกิดขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ย 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ในขณะที่มีปริมาณและอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง 9.59 ล้านตัน หรือร้อยละ 36 ถูกนำไปกำจัดไม่ถูกต้อง 11.69 ล้านตัน หรือร้อยละ 43 และนำกลับมาใช้ประโยชน์ 5.76 ล้านตัน หรือร้อยละ 21 (สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย, 2559, น. 4) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของอัตราการเกิดขยะมูลฝอยกับอัตราการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง และอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ จะเห็นว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศมีแนวโน้มเพิ่มที่สูงกว่าอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง และอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ (รายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 1 - 2 และแผนภาพที่ 1 - 2)

ต่อมาเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2560 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) โดยมีกรอบแนวคิดในการลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด การนำของเสียกลับมาใช้ซ้ำ และใช้ประโยชน์ใหม่ ณ แหล่งกำเนิด ตามหลักการ 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) เพื่อให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน การส่งเสริมการกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายแบบศูนย์รวมโดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน และการแปรรูปผลิตพลังงานอย่างเหมาะสมตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ดังนั้น หากพิจารณาตามนโยบายของแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) ดังกล่าว จะเห็นว่าปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศจะต้องมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่จากการศึกษาข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยที่ผ่านมาเทียบกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) ปรากฏว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปี 2559 กลับมีอัตราการเพิ่มขึ้นสูงกว่าทุกปี ในขณะที่อัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง และอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น โดยจะเห็นได้จากผลการดำเนินงานจริงในปี 2559 ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ร้อยละ 57 ซึ่งมีสัดส่วนสูงกว่าค่าเป้าหมายรายปีของแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) ที่กำหนดว่าขยะมูลฝอยจะต้องได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพียงร้อยละ 0.7 เท่านั้น จากผลการดำเนินงานดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าหากภาครัฐปล่อยให้สถานการณ์เช่นนี้ดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ โดยที่ทุกภาคส่วนของสังคมไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมไม่เข้ามาร่วมกันดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดการบูรณาการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม อาจส่งผลทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยให้หมดไปจากสังคมไทยได้ อีกทั้งยังอาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายคุกคามต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนตามมาในที่สุด

5.1.2 เมื่อพิจารณาลำดับการจัดการขยะตามหลักสากลพบว่า วิธีการกำจัดของเสียเป็นแนวทางที่พึงประสงค์น้อยที่สุด และปัจจุบันแนวโน้มของต่างประเทศยังให้ความสำคัญกับ 4Rs (Reduce Reuse Recycle Recovery) ดังเช่นแนวทางการจัดการขยะของประเทศสวีเดนที่ปรากฏว่าการกำจัดขยะด้วยการฝังกลบเป็นวิธีที่ปฏิบัติน้อยที่สุดทั้งยังมีแนวโน้มลดลงในอนาคต ขณะที่วิธีการแปรรูปขยะเป็นพลังงานมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ส่วนประเทศไทยนั้นยังคงเน้นวิธีการกำจัดขยะด้วยวิธีการฝังกลบแต่วิธีการนำมาใช้ซ้ำ หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการแปรรูปขยะเป็นพลังงานยังไม่ถูกนำมาปฏิบัติมากเท่าที่ควร ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานภาครัฐ จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว โดยอาจนำเอารูปแบบการบริหารจัดการที่ประสบผลสำเร็จของประเทศอื่น ๆ ในการจัดการขยะอย่างเช่น ประเทศสวีเดน มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.1.3 การมีจิตสำนึกที่ดีในการจัดการขยะมูลฝอย โดยการนำขยะบางอย่างกลับมาใช้ใหม่ (recycle) ใช้ซ้ำ (reuse) หรือลดการสร้างขยะขึ้นมาใหม่ (Reduce) ถือเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักการ 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) ของแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) ที่ให้ความสำคัญกับการลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด การนำของเสียกลับมาใช้ซ้ำ และใช้ประโยชน์ใหม่ ณ แหล่งกำเนิด แต่จากการศึกษาเห็นได้ว่าถึงแม้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นหน่วยงานหลักภายใต้แผนงานบูรณาการการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (ด้านการจัดการขยะ) จะได้มีการดำเนินการกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยให้ประชาชนทุกคนได้ยึดถือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่จากสถานการณ์ขยะมูลฝอยที่ผ่านมากลับปรากฏว่าปริมาณขยะก็ยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยจะเห็นได้จากปริมาณขยะมูลฝอยในปี 2559 ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 27.04 ล้านตัน แต่มีการนำขยะไปกำจัดเพียง 13.60 ล้านตัน จึงยังมีปริมาณขยะที่ตกค้างในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศอีกเป็นจำนวนถึง 13.44 ล้านตัน ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย เช่น ปัญหาขยะไปอุดตันท่อระบายน้ำ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาเป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรค ปัญหากลิ่นเหม็นของกองขยะ ปัญหาควันไฟจากการเผาขยะมูลฝอย เป็นต้น จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอาจสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกที่ดีในการจัดการขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการบริหารจัดการขยะของไทยยังขาดความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทั้งนี้ แม้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) จะกล่าวถึงการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตนตลอดวัฏจักรชีวิตไว้ในมาตรการการลดขยะมูลฝอยก็ตาม แต่กลับปรากฏว่ายังขาดแนวทางที่ชัดเจนเพื่อผลักดันให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ภาครัฐควรเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังมากขึ้น โดยอาจหามาตรการหรือแนวทางใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ณ ปัจจุบันมาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

5.2 ประเด็นการวิเคราะห์ด้านงบประมาณ

5.2.1 จากการศึกษาพบว่า งบประมาณในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้จัดสรรงบประมาณไว้ในแผนงานบูรณาการ จำนวน 3 แผนงานบูรณาการ ได้แก่

- 1) แผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ)
- 2) แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) แผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

โดยมีรายละเอียดงบประมาณดังแสดงตามตารางที่ 7 และแผนภาพที่ 5

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ

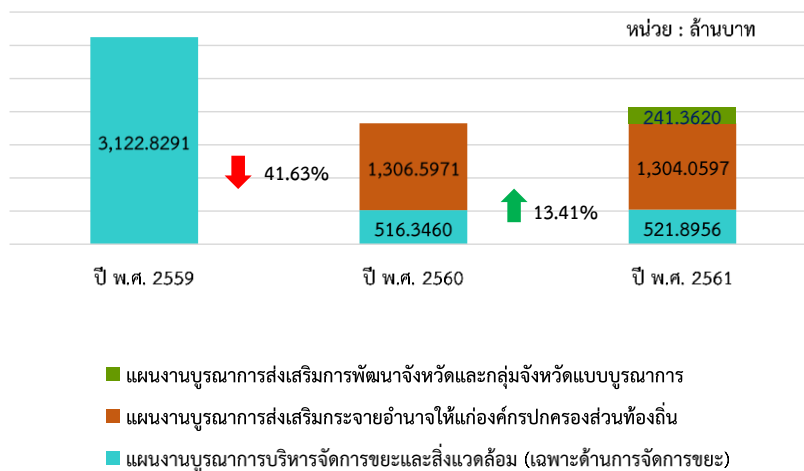
ภายใต้แผนงานบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561

หน่วย : ล้านบาท (ทศนิยม 4 ตำแหน่ง)

แผนงานบูรณาการ	ปีงบประมาณ			รวมทั้งสิ้น	ปี 61 เพิ่มขึ้น/ลดลง จากปี 60	
	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561		จำนวนเงิน	ร้อยละ
1) แผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ)	3,122.8291	516.3460	521.8956	4,161.0707	5.5496	1.07
2) แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	-	1,306.5971	1,304.0597	2,610.6568	-2.5374	-0.19
3) แผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ	-	-	241.3620	241.3620	241.3620	100.00
รวมทั้งสิ้น	3,122.8291	1,822.9431	2,067.3173	7,013.0895	244.3742	13.41

- ที่มา 1. เอกสารงบประมาณในลักษณะบูรณาการ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ของสำนักงบประมาณ
2. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง เล่มที่ 13 (3), (4) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของสำนักงบประมาณ
3. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง เล่มที่ 12 (3), (4), (5) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงบประมาณ

แผนภาพที่ 5 เปรียบเทียบงบประมาณ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2561

จัดทำโดย : สำนักงบประมาณของรัฐสภา

จากตารางที่ 7 และแผนภาพที่ 5 พบว่า

1) ภาครัฐได้จัดสรรงบประมาณภายใต้แผนงานบูรณาการเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561 รวม 3 แผนงานบูรณาการเป็นงบประมาณทั้งสิ้น 7,013.0895 ล้านบาท โดยแผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) ได้รับจัดสรรงบประมาณในภาพรวมสูงสุด จำนวนเงิน 4,161.0707 ล้านบาท รองลงมา คือ แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนเงิน 2,610.6568 ล้านบาท และแผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ จำนวนเงิน 241.3620 ล้านบาท ตามลำดับ

2) งบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้รับจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนงานบูรณาการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 244.3742 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13.41 โดยแผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นสูงสุด จำนวน 241.3620 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 แผนบูรณาการฯ ดังกล่าวได้รับจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลเป็นปีแรก รองลงมา คือ แผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) ได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น จำนวน 5.5496 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.07 ในขณะที่แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจัดสรรงบประมาณลดลง จำนวน 2.5374 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.19

3) แผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) ได้รับจัดสรรงบประมาณเป็นครั้งแรกในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 โดยมีวงเงินงบประมาณสูงกว่าปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 และปี 2561 มากกว่าร้อยละ 83 ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 เป็นปีแรกที่เริ่มให้มีการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีในลักษณะบูรณาการ รวมทั้งยังมีการนำงบประมาณที่เป็นงบประจําารรวมไว้ในแผนงานบูรณาการฯ ดังกล่าว จึงทำให้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มีวงเงินงบประมาณสูงกว่าทุกปีรายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561

หน่วย : ล้านบาท (ทศนิยม 4 ตำแหน่ง)

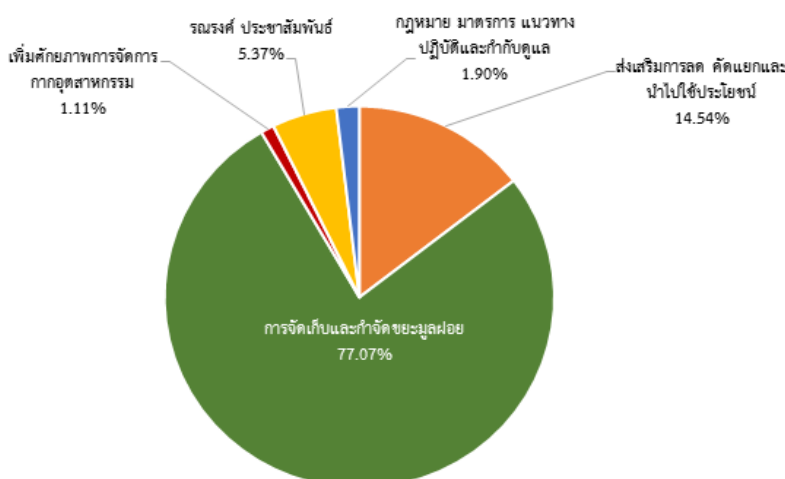
รายการ	ปีงบประมาณ		
	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
วงเงินงบประมาณ	3,122.8291	516.3460	521.8956
เพิ่ม/ลด จากปี 59	-	-2,606.4831	-2,600.9335
คิดเป็น (ร้อยละ)	-	-83.47	-83.29

4) งบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่จัดสรรให้กับแผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 1,306.5971 ล้านบาท และปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 1,304.0597 ล้านบาท เป็นการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการถ่ายโอนการสนับสนุนแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการขยะในระดับจังหวัด ในกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะ ซึ่งดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 แต่มีข้อสังเกตว่างบประมาณดังกล่าว ได้รับการจัดสรรผ่านสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการ ซึ่งอาจทำให้อำนาจและแผนฯ ไม่สามารถควบคุมการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าวให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณและมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้ได้

5) เมื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องของการจัดสรรงบประมาณตามแผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการกับความเร่งด่วนในการแก้ไขวิกฤตปัญหาขยะตกค้างและปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย ดังที่กรมควบคุมมลพิษได้จัดอันดับไว้ในรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย พ.ศ. 2559 จะเห็นได้ว่าการจัดสรรงบประมาณระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2561 ให้กับทั้ง 2 แผนงานบูรณาการดังกล่าว มีความสอดคล้องกับจังหวัดที่ประสบกับวิกฤตปัญหาขยะตกค้าง จำนวน 22 จังหวัด และจังหวัดที่ประสบวิกฤตปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 23 จังหวัด โดยในจำนวนนี้มีอยู่ 5 จังหวัดที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากทั้ง 2 แผนงานบูรณาการ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครพนม จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนครราชสีมา ขณะที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นจังหวัดที่ประสบกับปัญหาวิกฤตขยะตกค้างและการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดเป็นอันดับแรก แต่กลับได้รับการจัดสรรงบประมาณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียง 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา (รายละเอียดตามภาคผนวก ก - ข) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่างบประมาณที่ภาครัฐสามารถสนับสนุนได้นั้นมีจำนวนจำกัด โดยในปีงบประมาณหนึ่ง ๆ ภาครัฐสามารถจัดสรรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เพียงปีละ 35 - 38 แห่ง จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ 7,777 แห่ง (ไม่นับรวมองค์กรบริหารส่วนจังหวัด) และ 77 จังหวัด โดยในจำนวน 35 - 38 แห่งนี้ ยังเป็นการจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เดิมถึงร้อยละ 78 (รายละเอียดตามภาคผนวก ค) เนื่องจากข้อจำกัดในการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งทำให้ต้องใช้เวลานานจึงจะสามารถจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศและทุกจังหวัดได้ทั้งหมด

5.2.2 งบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่จัดสรรให้กับทั้ง 3 แผนงานบูรณาการระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561 ส่วนใหญ่เป็นการจัดสรรงบประมาณภายใต้แนวทางการดำเนินงานเพื่อนำไปใช้เป็นค่าใช้จ่ายด้านการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยของประเทศ จำนวนเงิน 5,404.9732 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 77.07 ในขณะที่การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดองค์ความรู้ รวมถึงการส่งเสริมการตลาด คัดแยก และการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยทำให้ทุกคนมีจิตสำนึกที่ดีและมีวินัยในการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เมื่อพิจารณาการจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) กลับปรากฏว่าการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดองค์ความรู้เป็นแนวทางที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยที่สุด จำนวนเงิน 376.5944 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.37 รองลงมา คือ แนวทางการส่งเสริมการตลาด คัดแยก และการนำไปใช้ประโยชน์ จำนวนเงิน 1,019.8593 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.54 ซึ่งถือว่ายังไม่สอดคล้องกับข้อสังเกตของคณะกรรมการธิการวิสามัญฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561 ที่ได้ให้ความสำคัญกับความร่วมมือของประชาชน ซึ่งต้องอาศัยวิธีการปลูกจิตสำนึกและสร้างวินัยในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม รายละเอียดดังแสดงตามแผนภาพที่ 6 และตารางที่ 9

แผนภาพที่ 6 สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้แนวทางการดำเนินงานทั้ง 3 แผนงานบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561

ตารางที่ 9 แสดงการจัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้แผนงานบูรณาการ
และแนวทางการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561

หน่วย : ล้านบาท (ทศนิยม 4 ตำแหน่ง)

แผนงานบูรณาการ	แนวทางการดำเนินงาน	ปีงบประมาณ			จำนวนเงิน ทั้งสิ้น	สัดส่วน
		พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561		
1) แผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (ด้านการจัดการขยะ)	1.1) ส่งเสริมการลด คัดแยก และนำไปใช้ประโยชน์	506.4164	326.4363	187.0066	1,019.8593	14.54
	1.2) เพิ่มศักยภาพการจัดเก็บขนส่งขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย และขยะติดเชื้อ	2,202.8993	125.0713	224.9838	2,552.9544	36.40
	1.3) เพิ่มศักยภาพการจัดการกากอุตสาหกรรม	-	37.0643	41.0324	78.0967	1.11
	1.4) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้	358.1004	9.3000	9.1940	376.5944	5.37
	1.5) กฎหมาย มาตรการ แนวทางปฏิบัติและกำกับดูแล	55.4130	18.4741	59.6788	133.5659	1.90
2) แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- การจัดการบริการสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม (ตัวชี้วัด : ปริมาณขยะ ที่เข้าสู่ระบบกำจัดตามโครงการถ่ายโอนการสนับสนุนแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด)	-	1,306.5971	1,304.0597	2,610.6568	37.23
3) แผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ	- การบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตัวชี้วัด : ขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 15)	-	-	241.3620	241.3620	3.44
รวมทั้งสิ้น		3,122.8291	1,822.9431	2,067.3173	7,013.0895	100

- ที่มา 1. เอกสารงบประมาณในลักษณะบูรณาการ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ของสำนักงานงบประมาณ
2. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง เล่มที่ 13 (3), (4) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานงบประมาณ
3. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง เล่มที่ 12 (3), (4), (5) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานงบประมาณ

5.2.3 เมื่อพิจารณาถึงการบริหารงบประมาณภายใต้แผนงานบูรณาการ จะเห็นว่า การบูรณาการด้านการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) ยังไม่ครอบคลุม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ซึ่งเป็น หน่วยปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ขณะเดียวกันก็มีแผนงาน บูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนงานบูรณาการส่งเสริม การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการที่มีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน และ ตัวชี้วัดของแผนงานบูรณาการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย แต่ไม่ได้ถูกกำหนดเข้ามา บูรณาการเป็นแผนงานบูรณาการเดียวกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนของการปฏิบัติงานและงบประมาณที่ภาครัฐ จะต้องรับภาระในแต่ละปี แต่กลับปรากฏว่ามีการจัดสรรงบประมาณกระจายออกเป็น 3 แผนงานบูรณาการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 7,013.0895 ล้านบาท ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ของประเทศที่ยังไม่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อันอาจมีสาเหตุ มาจากการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้แผนงานบูรณาการยังมีน้อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้แผนงานบูรณาการยังคงเคยชินกับรูปแบบการทำงานในแนวดิ่งที่ต้องสั่งการจากบนลงล่างแทน การนโยบายนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นๆ มาเป็นตัวตั้ง ประกอบกับการจัดสรร งบประมาณในแผนงานบูรณาการที่ยังให้ความสำคัญกับความเป็นเจ้าของงบประมาณของหน่วยงานร่วม ดำเนินการ ทำให้แต่ละหน่วยงานต่างรับผิดชอบงานหลักของตนเองในลักษณะต่างคนต่างทำภายใต้อำนาจ หน้าที่ งบประมาณ และอำนาจสั่งการของหัวหน้าส่วนราชการ/หน่วยงาน จึงไม่เห็นภาพการทำงาน ในแนวนอนซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการทำงานแบบบูรณาการที่เป็นเอกภาพอย่างแท้จริง

5.2.4 จากตารางข้างต้นในแผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะ ด้านการจัดการขยะ) แนวทางการดำเนินงานที่ 2 เพิ่มศักยภาพการจัดเก็บ ขนส่งขยะมูลฝอย ของเสีย อันตราย และขยะติดเชื้อ ปรากฏว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 2,202.8993 ล้านบาท ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารายละเอียดตามเอกสารงบประมาณในลักษณะบูรณาการ (ฉบับปรับปรุง) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 พบว่า แนวทางดังกล่าวประกอบด้วยโครงการถ่ายโอนการสนับสนุนแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ในกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการกำจัดขยะ เป็นวงเงินงบประมาณทั้งสิ้น 2,146.4050 ล้านบาท ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 และ 2561 ได้มีการนำโครงการ/กิจกรรมดังกล่าวมากำหนดไว้ในแผนงานบูรณาการส่งเสริม กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แผนงานบูรณาการบริหารจัดการ ขยะและสิ่งแวดล้อมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มีจำนวนเงินงบประมาณค่อนข้างสูงกว่าทุกปี นอกจากนั้น หากรวมวงเงินงบประมาณของโครงการ/กิจกรรมดังกล่าวที่ได้รับจัดสรรทั้ง 3 ปีแล้ว จะมีวงเงินงบประมาณ ทั้งหมด 4,757.0618 ล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สูงที่สุดภายใต้งบประมาณแผนงานบูรณาการที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย แต่กลับปรากฏว่ายังไม่สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมี ประสิทธิภาพและทั่วถึงทุกพื้นที่ของประเทศเท่าที่ควร

ส่วนที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้งบประมาณแผนงานบูรณาการทั้ง 3 แผนงานบูรณาการ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2561 สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

6.1.1 ด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

จากการศึกษาข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 - 2559 เทียบกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) ปรากฏว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปี 2559 กลับมีอัตราการเพิ่มขึ้นสูงกว่าทุกปีที่ผ่านมา ในขณะที่อัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง และอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากการที่ประเทศไทยยังคงเน้นวิธีการกำจัดขยะด้วยวิธีการฝังกลบ แต่วิธีการนำมาใช้ซ้ำ หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการแปรรูปขยะเป็นพลังงานยังไม่ถูกนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังเท่าที่ควร ซึ่งแตกต่างจากแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับหลักการ 4Rs (Reduce Reuse Recycle และ Recovery) ดังเช่นประเทศสวีเดนที่ปรากฏว่าการฝังกลบเป็นวิธีที่ปฏิบัติได้น้อยที่สุดทั้งยังมีแนวโน้มลดลงในอนาคต ขณะที่วิธีการแปรรูปขยะเป็นพลังงานมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

สำหรับในการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านขยะของประเทศที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยให้หมดไปจากสังคมไทยได้ อาจเกิดจากการที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกที่ดีในการจัดการขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังพบอีกว่าทุกภาคส่วนของสังคมไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมไม่เข้ามาร่วมกันดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดการบูรณาการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งยังขาดแนวทางที่ชัดเจนเพื่อผลักดันให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามในเรื่องของการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตนตั้งแต่ต้นทางอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ภาครัฐควรเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังมากขึ้น โดยอาจหามาตรการหรือแนวทางใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ณ ปัจจุบันมาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

6.1.2 ด้านงบประมาณ

1) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561 ภาครัฐได้จัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้กับทั้ง 3 แผนงานบูรณาการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 7,013.0895 ล้านบาท โดยแผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) ได้รับจัดสรรงบประมาณสูงสุด จำนวน 4,161.0707 ล้านบาท

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 244.3742 ล้านบาท โดยแผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นสูงสุด จำนวน 241.3620 ล้านบาท ส่วนแผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับจัดสรรงบประมาณลดลง จำนวน 2.5374 ล้านบาท

2) งบประมาณของโครงการถ่ายโอนการสนับสนุนแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ที่ได้รับจัดสรรในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561 รวมงบประมาณทั้งสิ้น 4,757.0618 ล้านบาท เป็นการจัดสรรผ่านสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการในกิจกรรมด้านการจัดการขยะ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จัดสรรให้กับแผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะด้านการจัดการขยะ) จำนวน 2,146.4050 ล้านบาท และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2561 จัดสรรให้กับแผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2,610.6568 ล้านบาท ซึ่งการได้รับจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวอาจทำให้สำนักนโยบายและแผนฯ ไม่สามารถควบคุมการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณและมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ หากรวมงบประมาณทั้ง 3 ปีแล้ว จะเห็นได้ว่างบประมาณที่ภาครัฐจัดสรรให้กับโครงการ/กิจกรรมดังกล่าวมีจำนวนเงินที่ค่อนข้างสูง แต่จากผลการดำเนินการที่ผ่านมากลับปรากฏว่ายังไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านขยะของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3) การจัดสรรงบประมาณตามแผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2561 มีความสอดคล้องกับความเร่งด่วนของจังหวัดที่ประสบวิกฤตปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 23 จังหวัด และจังหวัดที่ประสบวิกฤตปัญหาขยะตกค้าง จำนวน 22 จังหวัด ซึ่งเป็นไปตามการจัดอันดับในรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย พ.ศ. 2559 โดยในจำนวนนี้มีอยู่ 5 จังหวัดที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากทั้ง 2 แผนงานบูรณาการ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครพนม จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนครราชสีมา ในขณะที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นจังหวัดที่ประสบกับปัญหาวิกฤตขยะตกค้างและการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดเป็นอันดับแรกแต่กลับได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียง 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ ในแต่ละปีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังได้รับจัดสรรงบประมาณเพียงปีละ 35 - 38 แห่ง จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ 7,777 แห่ง (ไม่นับรวมองค์กรบริหารส่วนจังหวัด) และ 77 จังหวัด อีกทั้งยังเป็นการจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เดิมถึงร้อยละ 78

4) งบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่จัดสรรให้กับทั้ง 3 แผนงานบูรณาการระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2561 ส่วนใหญ่จัดสรรภายใต้แนวทางการดำเนินงานด้านการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยของประเทศ จำนวนเงิน 5,404.9732 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 77.07 ในขณะที่การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดองค์ความรู้ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญแต่กลับได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยที่สุด จำนวนเงิน 376.5944 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.37 รองลงมา คือ แนวทางการส่งเสริมการตลาด คัดแยก และการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จำนวนเงิน 1,019.8593 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.54

5) ภาครัฐได้จัดสรรงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย กระจายออกเป็น 3 แผนงานบูรณาการ โดยที่แต่ละแผนงานบูรณาการมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน และตัวชี้วัดในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่กลับไม่ได้ถูกกำหนดเข้ามาบูรณาการเป็นแผนงานบูรณาการเดียวกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศที่ยังไม่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 เชิงนโยบาย

1) ควรนำมาตรการการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) มาขับเคลื่อนการดำเนินงานของแผนงานบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่นการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการส่งเสริมการลด คัดแยก และการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือได้ว่ามีความสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยทำให้ทุกคนมีจิตสำนึกที่ดีและมีวินัยในการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2) ควรมีการบูรณาการการดำเนินงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกกำหนดไว้ใน 3 แผนงานบูรณาการดังกล่าว ให้อยู่ภายใต้แผนงานบูรณาการเดียวกัน เพื่อให้โครงการ/กิจกรรมทั้งหมดมีความสัมพันธ์ในรูปแบบห่วงโซ่คุณค่าที่สามารถเชื่อมโยงทุกภาคส่วน ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

3) ควรมีการเร่งรัดการถ่ายโอนภารกิจงานและงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว อย่างไรก็ตาม อาจมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งที่ยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ภาครัฐต้องเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการหรือเทคโนโลยีในการจัดการขยะในรูปแบบต่าง ๆ และให้การสนับสนุน แนะนำด้านการบริหารจัดการ เทคนิควิชาการในด้านการบริหารจัดการขยะเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในการจัดการขยะในพื้นที่ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้มากขึ้น ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสม

4) ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) หมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ตลอดจนการแปรรูปขยะเป็นพลังงาน (Recovery) รวมทั้งควรให้การสนับสนุนงบประมาณในกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอยดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแนวทางการจัดการขยะตามหลักสากลที่เรียกว่า 4Rs มากยิ่งขึ้น

5) ควรหาวิธีการเพิ่มมูลค่าให้กับขยะ โดยภาครัฐอาจดำเนินการด้วยวิธีการ ดังนี้

5.1) จัดทำเป็นกิจกรรม/โครงการประกวดชุมชนที่สามารถบริหารจัดการขยะได้ดี

5.2) ส่งเสริมการแปรรูปขยะเป็นพลังงานทดแทนโดยการแปรรูปขยะให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าขึ้นมาและสามารถนำไปขายได้ราคาเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มแรงจูงใจด้านรายได้ให้กับประชาชนในการร่วมกันคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง เพื่อลดปริมาณขยะของประเทศที่จะต้องนำไปกำจัดให้เหลือน้อยที่สุด

6) กรณีหากภาครัฐมีความจำเป็นต้องสร้างเตาเผาขยะ ควรแสวงหาความร่วมมือกับภาคเอกชนที่มีความชำนาญในการดำเนินงาน เพื่อเป็นการช่วยลดภาระงบประมาณการก่อสร้างเตาเผาขยะที่ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก

6.2.2 เชิงปฏิบัติ

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ควรนำข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2559-2561 มาทบทวนเพื่อหาแนวทางหรือวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจังด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะก่อนทิ้งตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเกิดขยะ รวมทั้งจะต้องให้ประชาชนยอมรับวิธีการคัดแยกและยอมปฏิบัติตามด้วยความรู้สึที่ดีใจและภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่เป็นพลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบต่อการรักษาความสะอาดของบ้านเรือนและชุมชนของตนเอง ตลอดจนจะต้องทำให้ประชาชนเข้าใจว่าการจัดการขยะมูลฝอยไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคมที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบกับปัญหาดังกล่าว

3) ควรเพิ่มสำคัญให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อ โดยการผลิตสินค้าด้วยวัสดุที่ได้จากการหมุนเวียนกลับมาใช้ซ้ำ (recycle) หรือใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ง่าย (biodegradable) และไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งเป็นการจัดการตั้งแต่ต้นทาง อีกทั้งยังช่วยลดปริมาณขยะได้อีกทางหนึ่ง ดังเช่นประเทศสวีเดนที่ให้ความสำคัญกับความมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อทุกภาคส่วน รวมทั้งผู้ผลิต ทั้งนี้ วิธีการของประเทศไทยที่ปรากฏตามแผนงานบูรณาการนั้น มีเพียงการจัดการกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายซึ่งเป็นวิธีการดูแลที่ปลายทางและเน้นการกำจัดขั้นสุดท้ายมากกว่า

4) ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาอย่างจริงจังเพื่อนำไปสู่นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะนำมาปรับใช้กับการจัดการขยะ เช่น ประเทศอินเดียได้นำขยะประเภทพลาสติกมาใช้ในการทำถนนซึ่งทนต่อความร้อนและน้ำท่วมได้ดีกว่าวัสดุอื่น หรือกรณีนักวิจัยชาวจีนจากสถาบันวิจัยพหุศาสตร์คุนหมิง ได้ค้นพบเชื้อราที่สามารถย่อยสลายพลาสติกได้ เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมควบคุมมลพิษ. (2557). **ROADMAP การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย**. สืบค้น 18 พฤษภาคม 2560 จาก <http://infofile.pcd.go.th/waste/Roadmapbook.pdf?CFID=1574801&CFTOKEN=34586520>
- กรมควบคุมมลพิษ. (2559). **แผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) (พิมพ์ครั้งที่ 1)**. กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). **รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- กรมควบคุมมลพิษ. (13 มกราคม 2560). **สถานการณ์มลพิษประเทศไทย ปี 2559**. สืบค้น 8 มิถุนายน 2560 จาก <http://www.pcd.go.th/Public/News/GetNewsThai.cfm?task=lt2017&id=17560>
- กรมควบคุมโรค. (2559). **แนวทางการเตรียมความพร้อมตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข : กรณีไฟไหม้บ่อขยะ**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. **ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2560 จาก http://www.dla.go.th/servlet/EbookServlet?_mode=read&ebookColum=5803#/page/1
- ปิยชาติ ศิลปสุวรรณ. **ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญ**. สืบค้น 8 มิถุนายน 2560 จาก <http://nrei.rmutsv.ac.th/sites/default/files/poprosal/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%82%E0%B8%A2%E0%B8%B0%E0%B8%A1%E0%B8%B9%E0%B8%A5%E0%B8%9D%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B9%83%E0%B8%AB%E0%B8%8D%E0%B9%88%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%81%E0%B8%B3%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%9C%E0%B8%8A%E0%B8%B4%E0%B8%8D.PDF>
- “ประกาศ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)” (30 ธันวาคม 2559). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 133 ตอนที่ 115 ก, น. 107-120.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2559). **รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เล่มที่ 1**. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). **รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เล่มที่ 1**. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

สำนักงบประมาณ. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ

รายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. สืบค้น 27 มิถุนายน 2560 จาก

<http://www.bb.go.th/bbhome/viewextf.asp?x=1&p=/FILEROOM/CABBBIWEBFORM/DRAWER14/GENERAL/DATA0003/00003418.DOC&m=%A2%E9%CD%CA%D1%A7%E0%A1%B5%2059.doc>

_____ (2559). เอกสารงบประมาณในลักษณะบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

_____ (2560). เอกสารงบประมาณฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เล่มที่ 13 (3). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

_____ (2560). เอกสารงบประมาณฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เล่มที่ 13 (4). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

_____ (2561). เอกสารงบประมาณฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เล่มที่ 12 (3). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

_____ (2561). เอกสารงบประมาณฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เล่มที่ 12 (4). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

_____ (2561). เอกสารงบประมาณฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เล่มที่ 12 (5). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2557). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (น.15-17) สืบค้น 15 พฤษภาคม 2560 จาก https://www.opdc.go.th/Law/File_download/law19957.pdf

ภาษาอังกฤษ

Avfall Sverige. (2017). **Swedish Waste Management 2017**. Retrieved September 13, 2017 from http://www.avfallsverige.se/fileadmin/uploads/Arbete/Avfallshantering_2017_eng_low.pdf

The World Bank. (2012). **What a Waste: A Global Review of Solid Waste Management**. Retrieved September 14, 2017 from https://siteresources.worldbank.org/INTURBANDEVELOPMENT/Resources/336387-1334852610766/What_a_Waste2012_Final.pdf

Hindustan Times. (2017). Plastic waste used to lay 1,000 km roads in TN in last five years. Retrieved September 17, 2017 from <http://www.hindustantimes.com/india-news/plastic-waste-used-to-lay-1-000-km-roads-in-tn-in-last-five-years/story-N1T9Ek68qKoZDA75oS2Ajj.html>.

ภาคผนวก ก

ตารางแสดงจังหวัดที่มีวิกฤตปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย
กึ่งงบประมาณที่จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

ลำดับ ที่	จังหวัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	
		แผนงานบูรณาการ ส่งเสริมกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	แผนงานบูรณาการ ส่งเสริมกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	แผนงานบูรณาการส่งเสริม การพัฒนาจังหวัดและ กลุ่มจังหวัด แบบบูรณาการ
1	ฉะเชิงเทรา	* (1 แห่ง จาก 109 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 109 แห่ง)	
2	นครศรีธรรมราช			
3	ขอนแก่น	* (1 แห่ง จาก 225 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 225 แห่ง)	*
4	ร้อยเอ็ด	*		
5	พระนครศรีอยุธยา	* (1 แห่ง จาก 158 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 158 แห่ง)	*
6	กาญจนบุรี			*
7	ชัยภูมิ			
8	กาฬสินธุ์			*
9	สระแก้ว			
10	ระนอง			
11	สิงห์บุรี			*
12	ลพบุรี			*
13	เลย		* (1 แห่ง จาก 101 แห่ง)	
14	นครพนม	* (1 แห่ง จาก 104 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 104 แห่ง)	*
15	ปราจีนบุรี			
16	ชุมพร	* (1 แห่ง จาก 79 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 79 แห่ง)	
17	ยะลา	* (2 แห่ง จาก 64 แห่ง)	* (2 แห่ง จาก 64 แห่ง)	
18	เพชรบูรณ์			*
19	สมุทรสงคราม			
20	แพร่			*
21	ตาก			
22	บึงกาฬ	* (2 แห่ง จาก 60 แห่ง)		*
23	ปทุมธานี	* (1 แห่ง จาก 65 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 65 แห่ง)	*
24	เพชรบุรี	* (1 แห่ง จาก 85 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 85 แห่ง)	
25	ศรีสะเกษ	* (2 แห่ง จาก 217 แห่ง)	* (3 แห่ง จาก 217 แห่ง)	
26	สุราษฎร์ธานี			*
27	สุพรรณบุรี			*
28	บุรีรัมย์			
29	หนองบัวลำภู			
30	ชลบุรี (รวมเมืองพัทยา)			
31	นครราชสีมา	* (2 แห่ง จาก 334 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 334 แห่ง)	*
32	จันทบุรี			
33	ยโสธร	* (2 แห่ง จาก 88 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 88 แห่ง)	
34	พิจิตร			*
35	สุรินทร์			*

ที่มา 1. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย เล่มที่ 12 (4), (5) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานงบประมาณ
2. รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 กรมควบคุมมลพิษ

ภาคผนวก ข
ตารางแสดงจังหวัดที่มีวิกฤตปัญหาด้านขยะตกค้าง
กึ่งงบประมาณที่จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

ลำดับ ที่	จังหวัด	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	
		แผนงานบูรณาการ ส่งเสริมกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	แผนงานบูรณาการ ส่งเสริมกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	แผนงานบูรณาการส่งเสริม การพัฒนาจังหวัดและ กลุ่มจังหวัด แบบบูรณาการ
1	ฉะเชิงเทรา	* (1 แห่ง จาก 109 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 109 แห่ง)	
2	นครศรีธรรมราช			
3	ขอนแก่น	* (1 แห่ง จาก 225 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 225 แห่ง)	*
4	พระนครศรีอยุธยา	* (1 แห่ง จาก 158 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 158 แห่ง)	*
5	สมุทรปราการ	* (1 แห่ง จาก 49 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 49 แห่ง)	
6	ชลบุรี + พัทยา			
7	เพชรบุรี	* (1 แห่ง จาก 85 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 85 แห่ง)	
8	ประจวบบุรีพันธ์			*
9	สมุทรสาคร			
10	สุราษฎร์ธานี			*
11	นครราชสีมา	* (2 แห่ง จาก 334 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 334 แห่ง)	*
12	กาญจนบุรี			*
13	ระยอง	* (2 แห่ง จาก 68 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 68 แห่ง)	
14	ปราจีนบุรี			
15	พังงา			*
16	กระบี่			*
17	สงขลา	* (2 แห่ง จาก 141 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 141 แห่ง)	
18	ราชบุรี			*
19	มหาสารคาม			
20	สระแก้ว			
21	นครปฐม			
22	เพชรบูรณ์			*
23	ลพบุรี			*
24	ร้อยเอ็ด	* (1 แห่ง จาก 203 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 203 แห่ง)	
25	สระบุรี	* (1 แห่ง จาก 109 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 109 แห่ง)	
26	สุพรรณบุรี			
27	ตราด			
28	ชัยภูมิ			
29	ปทุมธานี	* (1 แห่ง จาก 65 แห่ง)	* (1 แห่ง จาก 65 แห่ง)	*
30	ตรัง			
31	ตาก			
32	นครนายก			*
33	พัทลุง			
34	นราธิวาส	* (2 แห่ง จาก 89 แห่ง)	* (2 แห่ง จาก 89 แห่ง)	
35	เลย		* (1 แห่ง จาก 101 แห่ง)	

ที่มา 1. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย เล่มที่ 12 (4), (5) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานงบประมาณ
2. รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 กรมควบคุมมลพิษ

ภาคผนวก ค

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารจัดการขยะ

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	
แผนงานบูรณาการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม		แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	งบประมาณ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	งบประมาณ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	งบประมาณ
เทศบาลเมืองหลังสวน จ.ชุมพร	14.1307	เทศบาลเมืองหลังสวน จ.ชุมพร	26.4671	เทศบาลเมืองหลังสวน จ.ชุมพร	23.2022
เทศบาลเมืองเบตง จ.ยะลา	26.6629	เทศบาลเมืองเบตง จ.ยะลา	26.6629	เทศบาลเมืองเบตง จ.ยะลา	26.6629
เทศบาลตำบลท่าวังผา จ.น่าน	10.9340	เทศบาลตำบลท่าวังผา จ.น่าน	10.9340	เทศบาลตำบลท่าวังผา จ.น่าน	10.9341
องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งหางแมว จ.จันทบุรี	22.1872	องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งหางแมว จ.จันทบุรี	22.1872	องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งหางแมว จ.จันทบุรี	64.0948
เทศบาลเมืองเมืองปัก จ.นครราชสีมา	8.0292	เทศบาลเมืองเมืองปัก จ.นครราชสีมา	14.2741	เทศบาลเมืองเมืองปัก จ.นครราชสีมา	16.1635
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม จ.ปทุมธานี	63.8023	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม จ.ปทุมธานี	63.8023	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม จ.ปทุมธานี	38.2813
เทศบาลนครสกลนคร จ.สกลนคร	26.0185	เทศบาลนครสกลนคร จ.สกลนคร	46.2551	เทศบาลนครสกลนคร จ.สกลนคร	46.7864
เทศบาลนครยะลา จ.ยะลา	28.3796	เทศบาลนครยะลา จ.ยะลา	17.6137	เทศบาลนครยะลา จ.ยะลา	36.3620
เทศบาลตำบลชะนะ จ.สงขลา	13.4217	เทศบาลตำบลชะนะ จ.สงขลา	23.8607	เทศบาลตำบลชะนะ จ.สงขลา	28.3959
องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา จ.ฉะเชิงเทรา	20.0316	องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา จ.ฉะเชิงเทรา	1.2987	องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา จ.ฉะเชิงเทรา	48.2953
เทศบาลนครอุดรธานี จ.อุดรธานี	69.0142	เทศบาลนครอุดรธานี จ.อุดรธานี	50.4340	เทศบาลนครอุดรธานี จ.อุดรธานี	-
เทศบาลเมืองบ้านไผ่ จ.ขอนแก่น	8.4040	เทศบาลเมืองบ้านไผ่ จ.ขอนแก่น	33.6160	เทศบาลเมืองบ้านไผ่ จ.ขอนแก่น	8.4040
เทศบาลเมืองชะอำ จ.เพชรบุรี	13.0821	เทศบาลเมืองชะอำ จ.เพชรบุรี	12.6520	เทศบาลเมืองชะอำ จ.เพชรบุรี	37.7941
องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง จ.ระยอง	152.5918	องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง จ.ระยอง	49.2124	องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง จ.ระยอง	61.2456
เทศบาลเมืองนครพนม จ.นครพนม	8.3708	เทศบาลเมืองนครพนม จ.นครพนม	14.8816	เทศบาลเมืองนครพนม จ.นครพนม	17.8676
เทศบาลตำบลเรือเสาะ จ.นราธิวาส	13.8108	เทศบาลตำบลเรือเสาะ จ.นราธิวาส	22.6344	เทศบาลตำบลเรือเสาะ จ.นราธิวาส	13.8108
เทศบาลเมืองปัตตานี จ.ปัตตานี	36.3040	เทศบาลเมืองปัตตานี จ.ปัตตานี	36.3040	เทศบาลเมืองปัตตานี จ.ปัตตานี	79.2100
เทศบาลตำบลสามเมือง จ.พระนครศรีอยุธยา	8.3889	เทศบาลตำบลสามเมือง จ.พระนครศรีอยุธยา	8.3889	เทศบาลตำบลสามเมือง จ.พระนครศรีอยุธยา	8.3889
เทศบาลตำบลกุดชุมพภูมิพัฒนา จ.ยโสธร	26.6629	เทศบาลตำบลกุดชุมพภูมิพัฒนา จ.ยโสธร	26.6629	เทศบาลตำบลกุดชุมพภูมิพัฒนา จ.ยโสธร	26.6629
องค์การบริหารส่วนตำบลเสียว จ.ศรีสะเกษ	11.0398	องค์การบริหารส่วนตำบลเสียว จ.ศรีสะเกษ	11.0398	องค์การบริหารส่วนตำบลเสียว จ.ศรีสะเกษ	11.0398
เทศบาลนครภูเก็ต จ.ภูเก็ต	95.3800	เทศบาลนครภูเก็ต จ.ภูเก็ต	95.3800	เทศบาลนครภูเก็ต จ.ภูเก็ต	95.3792
เทศบาลเมืองนราธิวาส จ.นราธิวาส	63.9840	เทศบาลเมืองนราธิวาส จ.นราธิวาส	63.9840	เทศบาลเมืองนราธิวาส จ.นราธิวาส	63.9840
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จ.นนทบุรี	64.3840	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จ.นนทบุรี	118.4666	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จ.นนทบุรี	137.9377
เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จ.ร้อยเอ็ด	39.0810	เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จ.ร้อยเอ็ด	64.0493	เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จ.ร้อยเอ็ด	84.3697
เทศบาลเมืองสระบุรี จ.สระบุรี	39.0809	เทศบาลเมืองสระบุรี จ.สระบุรี	39.0809	เทศบาลเมืองสระบุรี จ.สระบุรี	39.0809
องค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข จ.พิษณุโลก	9.7075	องค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข จ.พิษณุโลก	9.7075	องค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข จ.พิษณุโลก	9.7075
เทศบาลนครสมุทรปราการ จ.สมุทรปราการ	63.8022	เทศบาลนครสมุทรปราการ จ.สมุทรปราการ	63.8022	เทศบาลนครสมุทรปราการ จ.สมุทรปราการ	63.8022
เทศบาลตำบลขุนหาญ จ.ศรีสะเกษ	11.0781	เทศบาลตำบลขุนหาญ จ.ศรีสะเกษ	18.1557	เทศบาลตำบลขุนหาญ จ.ศรีสะเกษ	24.0162
เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์	39.0809	เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์	39.0809	เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์	23.4485
เทศบาลเมืองศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ	45.1005	เทศบาลเมืองศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ	54.4758	เทศบาลเมืองศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ	75.7847

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	
แผนงานบูรณาการการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม		แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	งบประมาณ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	งบประมาณ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	งบประมาณ
เทศบาลเมืองวารินชำราบ จ.อุบลราชธานี	7.8920			เทศบาลเมืองวารินชำราบ จ.อุบลราชธานี	5.7814
เทศบาลตำบลเมืองแกลง จ.ระยอง	9.3527	เทศบาลตำบลเมืองแกลง จ.ระยอง	37.4111		
เทศบาลตำบลหันคา จ.ชัยนาท	5.8775	เทศบาลตำบลหันคา จ.ชัยนาท	23.5100		
เทศบาลตำบลชะ จ.นครราชสีมา	11.0781	เทศบาลตำบลชะ จ.นครราชสีมา	11.0781		
เทศบาลตำบลนากลาง จ.หนองบัวลำภู	48.7604			เทศบาลตำบลนากลาง จ.หนองบัวลำภู	1.9626
องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ	62.2538			องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ	9.3764
เทศบาลตำบลบึงกาฬ จ.บึงกาฬ	12.6762	เทศบาลตำบลบึงกาฬ จ.บึงกาฬ	50.7047		
เทศบาลนครหาดใหญ่ จ.สงขลา	41.3800	เทศบาลนครหาดใหญ่ จ.สงขลา	68.5090		
เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จ.บุรีรัมย์	9.6740	เทศบาลตำบลศรีพนา จ.บึงกาฬ	12.4820	เทศบาลเมืองท่าบ่อ จ.หนองคาย	11.9420
เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี จ.สุโขทัย	44.8854	เทศบาลตำบลเวียงฝาง จ.เชียงใหม่	17.5375	เทศบาลเมืองเลย จ.เลย	13.7240
เทศบาลตำบลเวียงฝาง จ.เชียงใหม่	5.0425	เทศบาลตำบลค้อวัง จ.ยโสธร	37.4347	เทศบาลตำบลแม่สาย จ.เชียงราย	33.7234
เทศบาลเมืองหัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์	33.1174			เทศบาลตำบลโนนสูงเปลือย จ.หนองบัวลำภู	6.4372
เทศบาลเมืองพิจิตร จ.พิจิตร	10.1645				
เทศบาลตำบลโพธิ์พิทักษ์ จ.ชัยนาท	2.0948				
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง จ.ประจวบคีรีขันธ์	13.7692				
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี	17.4931				
องค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร จ.ยโสธร	16.1010				
เทศบาลตำบลปากน้ำฉวาง จ.นครศรีธรรมราช	10.5700				
องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา จ.สงขลา	481.0425				
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส จ.นราธิวาส	15.8138				
องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา จ.ยะลา	40.2002				
องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี จ.ปัตตานี	13.1796				
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง จ.พัทลุง	16.5400				
เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จ.สุพรรณบุรี	14.0734				

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560		ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	
แผนงานบูรณาการการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม		แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		แผนงานบูรณาการส่งเสริมกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	งบประมาณ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	งบประมาณ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	งบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จ.นครราชสีมา	212.8387				
เทศบาลตำบลค้อวัง จ.ยโสธร	11.0781				
เทศบาลตำบลมวกเหล็ก จ.สระบุรี	11.0781				
เทศบาลเมืองกำแพงเพชร จ.สงขลา	31.6907				
เทศบาลตำบลยะหา จ.ยะลา	30.7441				
เทศบาลตำบลปะนาเระ จ.ปัตตานี	30.7441				
เทศบาลตำบลมายอ จ.ปัตตานี	30.7441				
เทศบาลตำบลบ่อทอง จ.ปัตตานี	31.6907				
เทศบาลตำบลท่ามะเดื่อ จ.พัทลุง	32.6356				
เทศบาลเมืองปราจีนบุรี จ.ปราจีนบุรี	21.7002				
เทศบาลตำบลสตึก จ.บุรีรัมย์	21.8076				
เทศบาลตำบลกำแพง จ.สตูล	31.6930				
เทศบาลตำบลศรีภูมิ จ.สุรินทร์	27.5445				
เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จ.กาฬสินธุ์	29.9215				

- ที่มา 1. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย เล่มที่ 12 (4), (5) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานงบประมาณ
2. รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 กรมควบคุมมลพิษ

สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. 0 2244 2222 โทรสาร 0 2244 2088
www.parliament.go.th/parbudget